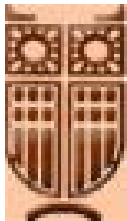

**ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ**

**ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**ΟΔΗΓΟΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

Α) Π.Μ.Σ.

**“ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ”**

**Β) ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ

2011-2012

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**Α) Π.Μ.Σ. “ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ”**

Β) ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2011-2012

ΑΘΗΝΑ 2011

Αναμορφώθηκε σύμφωνα με τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων Ειδικής Σύθεσης από τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ.:

Σάββας Ρομπόλης, Καθηγητής, Διευθυντής του Π.Μ.Σ.
Καίτη Μιχαλοπούλου, Αναπλ. Καθηγήτρια
Μαρία Κορασίδου, Επίκουρος Καθηγήτρια
Χρήστος Μπάγκαβος, Επίκουρος Καθηγητής
Μαρία Συμεωνάκη, Επίκουρος Καθηγήτρια

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής

Λεωφ. Συγγρού 136, Αθήνα 17671

Κτίριο Κεντρικής Διοίκησης

2ος Όροφος

Πληροφορίες:

Τηλ. 210-9201381, 210-9201036,

Fax: 210-9221222

Ιστοσελίδα: www.koinpolpanteion.gr

e-mail: koinpol@panteion.gr και kostas_memos@yahoo.gr

Περιεχόμενα

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	7
II. ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ».....	8
II.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	9
II.1.1 Αντικείμενο-σκοπός.....	9
II.1.2 Επαγγελματική προοπτική.....	9
II.1.3 Μεταπτυχιακοί τίτλοι και διάρκεια σπουδών	10
II.1.4 Πρόγραμμα μαθημάτων.....	10
II.1.5 Προϋποθέσεις συμμετοχής και διαδικασία εισαγωγής.....	11
II.1.6 Αριθμός εισακτέων	11
II.1.7 Προσωπικό.....	12
II.1.8 Συνεργασίες-διαλέξεις	12
II.1.9 Υλικοτεχνική υποδομή	12
II.1.10 Διάρκεια λειτουργίας.....	13
II.2 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ	14
II.2.1 Όργανα διοίκησης.....	14
II.2.2 Διαδικασία επιλογής	14
II.2.3 Παρακολούθηση μαθημάτων.....	17
II.2.4 Εκπόνηση διπλωματικής εργασίας	18
II.2.5 Απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.....	19
II.2.6 Εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.....	19
II.2.7 Εσωτερική αξιολόγηση.....	19
II.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	21
II.4 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ.....	23
III. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	44
III.1 ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	45
III.2 Η ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	45
Δικαίωμα υποβολής αίτησης	45
Αίτηση και δικαιολογητικά	46
Αναλυτική πρόταση έρευνας.....	46
Αξιολόγηση και επιλογή.....	47
Εγγραφή.....	47

III.3 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	47
Διάρκεια	47
Τα στάδια εκπόνησης της διατριβής.....	48
Παρακολούθηση.....	49
III.4 Η ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	49
III.5 ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ	49

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Οι μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής περιλαμβάνουν δύο επίπεδα. Το πρώτο αποτελείται από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μεθοδολογία και Εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική», το οποίο λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007. Το Π.Μ.Σ. έχει ως αντικείμενο την ανάδειξη και τη μελέτη της διεπιστημονικότητας των ζητημάτων που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη βαθύτερη γνώση των μεθοδολογικών εργαλείων και των εφαρμογών που είναι απαραίτητα για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής και σε αυτή τη βάση αρθρώνεται και το πρόγραμμα σπουδών. Οι διδακτορικές σπουδές και η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής συνιστούν το δεύτερο επίπεδο των μεταπτυχιακών σπουδών. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Υπουργικής Απόφασης 14218/Β7 (ΦΕΚ 262-1/03/2006) το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής απονέμει: α) Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης με τίτλο «Μεθοδολογία και Εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική» και β) Διδακτορικό Δίπλωμα.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

α) Συντονιστική Επιτροπή

Σάββας Ρομπόλης, Καθηγητής
Καίτη Μιχαλοπούλου, Αναπλ. Καθηγήτρια
Μαρία Κορασίδου, Επίκουρος Καθηγήτρια
Χρήστος Μπάγκαβος, Επίκουρος Καθηγητής
Μαρία Συμεωνάκη, Επίκουρος Καθηγήτρια

β) Διευθυντής του Προγράμματος

Σάββας Ρομπόλης, Καθηγητής

Π.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Μεθοδολογία και Εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική» (ΦΕΚ 262/1.3.2006, Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. 14218/Β7). Το Π.Μ.Σ., όπως φαίνεται και από τον τίτλο του, οδηγεί στην απόκτηση γνώσεων στην Κοινωνική Πολιτική και σε αυτή τη βάση αρθρώνεται και το πρόγραμμα σπουδών. Έτσι τα δύο πρώτα εξάμηνα αφιερώνονται σε υποχρεωτικά μαθήματα ενώ το τρίτο και το τέταρτο εξάμηνο οδηγούν στην απόκτηση γνώσεων και εξειδίκευσης σε επιμέρους ζητήματα της κοινωνικής πολιτικής.

Οι σπουδές καλύπτουν δύο ακαδημαϊκά έτη, δηλαδή τέσσερα εξάμηνα. Τα δύο πρώτα εξάμηνα περιλαμβάνουν μόνο υποχρεωτικά μαθήματα, το τρίτο εξάμηνο περιλαμβάνει δύο (2) κύκλους μαθημάτων από τους οποίους επιλέγεται ο ένας (1) ανάλογα με τις προτιμήσεις των φοιτητών και το τέταρτο εξάμηνο είναι αφιερωμένο στην εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας από κάθε φοιτητή.

Π.1.1 Αντικείμενο-σκοπός

Το Π.Μ.Σ. του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής έχει ως αντικείμενο την ανάδειξη και τη μελέτη της διεπιστημονικότητας των ζητημάτων που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη βαθύτερη γνώση των μεθοδολογικών εργαλείων και των εφαρμογών που προκύπτουν για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής.

Ο στόχος του Π.Μ.Σ. είναι διττός: (α) η παροχή εξειδικευμένων επιστημονικών γνώσεων σε ζητήματα μεθοδολογίας κοινωνικών ερευνών, σχεδιασμού και αξιολόγησης προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής με εκτεταμένη χρήση Η/Υ (πληροφορικής και των σχετικών πακέτων, SPSS κ.ά.) και (β) η εισαγωγή και η καθοδήγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών στην επιστημονική έρευνα σε γνωστικά πεδία της κοινωνικής πολιτικής (εργασία και απασχόληση, κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία, ανισότητες και κοινωνική συνοχή, κλπ.) με τρόπο ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα να κατανοούν και να ερμηνεύουν την ύπαρξη και την εξέλιξη των προβλημάτων στα πεδία της κοινωνικής πολιτικής, καθώς και να σχεδιάζουν και να εκπονούν τόσο την έρευνα όσο και να προτείνουν την εφαρμογή των αναγκαίων πολιτικών με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους.

Π.1.2 Επαγγελματική προοπτική

Οι κάτοχοι του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης θα μπορούν να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά σε πανεπιστήμια, σε ερευνητικά κέντρα, στην κεντρική, περιφερειακή και τοπική διοίκηση και στους οργανισμούς του δημοσίου καθώς και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και άλλους θεσμούς με σκοπό αφενός τη μελέτη των σχετικών ζητημάτων και αφετέρου την αντιμετώπιση των αναγκών και των προβλημάτων που προκύπτουν κατά την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής.

Π.1.3 Μεταπτυχιακοί τίτλοι και διάρκεια σπουδών

Το Π.Μ.Σ. απονέμει τους εξής μεταπτυχιακούς τίτλους:

- (i) Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης με τίτλο: «Μεθοδολογία και Εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική»
- (ii) Διδακτορικό Δίπλωμα.

Η διάρκεια φοίτησης για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης είναι δύο ακαδημαϊκά έτη, δηλαδή τέσσερα (4) εξάμηνα σπουδών και τουλάχιστον έξι (6) επιπλέον εξάμηνα για το Διδακτορικό Δίπλωμα.

Π.1.4 Πρόγραμμα μαθημάτων

Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση, οι πρακτικές ασκήσεις και οι κάθε άλλου είδους εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες για την απονομή των κατά το άρθρο 3 τίτλων ορίζονται ως εξής:

Στο Α' και Β' εξάμηνο σπουδών προσφέρεται κοινός κορμός υποχρεωτικών μαθημάτων - με εξαίρεση τα μαθήματα «Θεωρίες αγοράς εργασίας» και «Κοινωνική θεωρία και κοινωνική πολιτική» από τα οποία θα επιλέγεται το ένα (1) ανάλογα με την επιλογή του κύκλου μαθημάτων του Γ' εξαμήνου - ως εξής:

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	
1ο Έτος Σπουδών – Α' εξάμηνο	
Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
51M002	Στατιστικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα I
51M003	Σχεδιασμός δειγματοληπτικών κοινωνικών ερευνών
51M004	Σχεδιασμός προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής
51M005	Επιστημολογία και μέθοδοι κοινωνικών επιστημών
1ο Έτος Σπουδών – Β' εξάμηνο	
Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
51M006	Στατιστικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα II
51M007	Ποιοτικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα
51M008	Αξιολόγηση προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	
1ο Έτος Σπουδών – Β' εξάμηνο	
Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
51M009	Θεωρίες αγοράς εργασίας
51M010	Κοινωνική θεωρία και κοινωνική πολιτική

Στο Γ' εξάμηνο σπουδών υπάρχουν δύο (2) κύκλοι μαθημάτων. Οι φοιτητές θα επιλέγουν τον έναν (1) από τους δύο (2) κύκλους και τα τέσσερα (4) από τα πέντε (5) προσφερόμενα μαθήματα του κύκλου. Παρόλα αυτά, στις περιπτώσεις όπου οι φοιτητές επιθυμούν να εκπονήσουν τη διπλωματική τους εργασία σε ένα αντικείμενο που άπτεται και των δύο κύκλων μαθημάτων, μπορούν να επιλέξουν (3) μαθήματα από τον κύκλο της επιλογής τους και ένα (1) μάθημα από το άλλο κύκλο. Οι κύκλοι μαθημάτων και τα προσφερόμενα μαθήματα είναι τα εξής:

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	
2ο Έτος Σπουδών – Γ' εξάμηνο	
Α' κύκλος μαθημάτων: Εργασία και πολιτικές απασχόλησης	
Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
51M011	Κοινωνική οικονομία και εφαρμογές στην απασχόληση
51M012	Σχεδιασμός και αξιολόγηση πολιτικών απασχόλησης
51M013	Νέες τεχνολογίες, οργάνωση της εργασίας και πολιτικές εκπαίδευσης-κατάρτισης
51M014	Εργασιακές σχέσεις και νέα εργασιακά πρότυπα
51M015	Μεθοδολογία και μέτρηση εισοδηματικών ανισοτήτων και φτώχειας
51M023	Μετανάστευση και εργασία
Β' κύκλος μαθημάτων: Κοινωνική προστασία και κοινωνική συνοχή	
Κωδικός	Τίτλος Μαθήματος
51M016	Μεθοδολογικές προσεγγίσεις της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης
51M017	Μέθοδοι και εφαρμογές δημογραφικής ανάλυσης
51M018	Κύκλος ζωής, απασχόληση και κοινωνική προστασία: μέθοδοι και εφαρμογές
51M019	Μεθοδολογικές προσεγγίσεις των ανισοτήτων και της κοινωνικής συνοχής στην ύπαιθρο χώρα
51M020	Σχεδιασμός και αξιολόγηση των πολιτικών ισότητας των φύλων
51M022	Κοινωνική συνοχή και ευρωπαϊκοί θεσμοί

Στο Δ' εξάμηνο θα γίνεται η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας και η υποστήριξή της στο πλαίσιο ειδικού σεμιναρίου.

Όλα τα μαθήματα φέρουν τρεις (3) διδακτικές μονάδες. Η διπλωματική εργασία και η υποστήριξή της φέρει δώδεκα (12) διδακτικές μονάδες. Η κάθε διδακτική μονάδα αντιστοιχεί σε 1 ώρα διδασκαλίας εβδομαδιαίως. Σύμφωνα με τα παραπάνω και το ισχύον ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (European Credit Transfer System, ECTS), όλα τα μαθήματα φέρουν 7 πιστωτικές μονάδες και η διπλωματική εργασία 36 πιστωτικές μονάδες.

Π.1.5 Προϋποθέσεις συμμετοχής και διαδικασία εισαγωγής

Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Τμημάτων Κοινωνικών Επιστημών Α.Ε.Ι. καθώς και κάτοχοι τίτλων σπουδών συγγενούς γνωστικού αντικείμενου άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 12γ του Ν. 2916/2001 (ΦΕΚ 114 τ. Α') καθώς και αντίστοιχων Τμημάτων ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής. Οι προϋποθέσεις συμμετοχής και η διαδικασία εισαγωγής παρουσιάζεται λεπτομερώς στον Εσωτερικό Κανονισμό.

Π.1.6 Αριθμός εισακτέων

Ο αριθμός εισακτέων στο πρόγραμμα ορίζεται κατ' ανώτατο όριο στους είκοσι (20).

Π.1.7 Προσωπικό

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής καλύπτουν τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του προγράμματος.

Π.1.8 Συνεργασίες-διαλέξεις

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Π.Μ.Σ. πραγματοποιούνται διαλέξεις από προσκληθέντες επιστήμονες, ερευνητές, μέλη ΔΕΠ και στελέχη της δημόσιας διοίκησης με στόχο την παρουσίαση γενικότερου ενδιαφέροντος θεωρητικών ζητημάτων και εφαρμογών ώστε να αναπτυχθεί ένας γόνιμος επιστημονικός διάλογος.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 προσκλήθηκαν και πραγματοποιήθηκαν οι εξής διαλέξεις στο πλαίσιο των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.:

Μάθημα: 51M007 - Ποιοτικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα	Διάλεξη
B. Καραγκούνης, Λέκτορας, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	Η ποιοτική μεθοδολογία σε μια έρευνα δράσης για την ένταξη των ελλήνων μουσουλμάνων
M. Σπυριδάκης, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	Εργασία και Οργανώσεις. Εθνογραφική προσέγγιση της κακοποίησης στους χώρους εργασίας
M. Κορασίδου, Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο Μαρία Θανοπούλου, Ερευνήτρια ΕΚΚΕ.	Η μεθοδολογία στην ιστορική έρευνα
Μαρίνα Πετρονάτη, Ερευνήτρια ΕΚΚΕ	Η μεθοδολογία της Σχολής του Σικάγο Η χρήση της συνέντευξης στις έρευνες για τη μετανάστευση
Μάθημα: 51M005 - Επιστημολογία και μέθοδοι των κοινωνικών επιστημών	Διάλεξη
M. Αχείμαστος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης	Η κοινωνική οντολογία και η επιστημονική μεθοδολογία του Εμίλ Ντυρκάιμ
N. Ναγόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου	Επιστημολογία και Μεθοδολογία στο έργο του Μαξ Βέμπερ
Μάθημα: 51M003 - Σχεδιασμός δειγματοληπτικών κοινωνικών ερευνών	Διάλεξη
Σ. Ζαχαρίου, Ερευνητής ΕΣΥΕ, Προϊστάμενος Τμήματος Έρευνας Εργατικού Δυναμικού.	Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
Σ. Γιακουμάτος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΑΤΕΙ Καλαμάτας.	Η Έρευνα Statistics on Income and Living Conditions (SILC)
Γ. Ντούρος, ερευνητής ΕΣΥΕ, Προϊστάμενος Τμήματος Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών.	Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών και η Έρευνα Υγείας

Π.1.9 Υλικοτεχνική υποδομή

Το Ίδρυμα διαθέτει την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή για την αποτελεσματική λειτουργία του Π.Μ.Σ. (σύγχρονες αίθουσες διδασκαλίας, βιβλιοθήκη με αυτοματοποιημένο σύστημα λειτουργίας, ηλεκτρονική πληροφοριακή υπηρεσία, τηλεματικό δίκτυο για την

παροχή προηγμένων τηλεματικών υπηρεσιών). Το Τμήμα διαθέτει ερευνητικό κέντρο (ΚΕΚΜΟΚΟΠ), εργαστήριο Σπουδών Φύλου και εργαστήριο Πληροφορικής στο οποίο διεξάγονται τα μαθήματα που απαιτούν εφαρμογές πληροφορικής και SPSS.

Π.1.10 Διάρκεια λειτουργίας

Το Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012.

Π.2 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Π.2.1 Όργανα διοίκησης

Για την οργάνωση και την εν γένει λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) αρμόδια όργανα είναι η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύγκλησης του Τμήματος (Γ.Σ.Ε.Σ.), η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) και ο (η) Διευθυντής (-τρια).

Η Γ.Σ.Ε.Σ. απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος και δύο (2) μεταπτυχιακούς φοιτητές. Η Γ.Σ.Ε.Σ. είναι αρμόδια για τη χάραξη πολιτικής και για κάθε απόφαση σχετική με τη διαμόρφωση και τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. Ορίζει τα μέλη και τον Διευθυντή της Σ.Ε., αποφασίζει επί των θεμάτων που εισηγείται αυτό το όργανο και ελέγχει τη δραστηριότητά του.

Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ. απαρτίζεται από τον Διευθυντή του Π.Μ.Σ. και τέσσερα (4) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος μεταξύ αυτών που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο ή επίβλεψη διδακτορικών διατριβών. Η θητεία της Σ.Ε. είναι διετής.

Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό λειτουργίας του Π.Μ.Σ., όπως και για κάθε ενέργεια που της αναθέτει η Γ.Σ.Ε.Σ. Η Σ.Ε. ενημερώνει την Γ.Σ.Ε.Σ για την λειτουργία του Π.Μ.Σ. και εισηγείται σ' αυτή μέτρα βελτίωσης της ως άνω λειτουργίας.

Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. προεδρεύει και συγκαλεί τη Συντονιστική Επιτροπή και παρακολουθεί την εύρυθμη λειτουργία του Π.Μ.Σ. Προεδρεύει επίσης των επιτροπών που αφορούν το Π.Μ.Σ. (επιτροπές εισαγωγικών εξετάσεων κλπ.).

Π.2.2 Διαδικασία επιλογής

Δικαίωμα συμμετοχής. Δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις, για εισαγωγή στο Α' εξάμηνο σπουδών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, έχουν οι πτυχιούχοι Τμημάτων Κοινωνικών Επιστημών Α.Ε.Ι. καθώς και κάτοχοι τίτλων σπουδών συγγενούς γνωστικού αντικειμένου άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 12γ του Ν. 2916/2001 (ΦΕΚ 114 τ. Α') καθώς και αντίστοιχων Τμημάτων ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Αξιολόγηση και επιλογή. Η αξιολόγηση και η επιλογή των υποψηφίων πραγματοποιείται με γραπτές εξετάσεις και προφορική συνέντευξη από Επιτροπή των εισαγωγικών εξετάσεων. Τις γραπτές εξετάσεις αναλαμβάνει η Επιτροπή Εξετάσεων η οποία ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. Την προφορική συνέντευξη αναλαμβάνουν μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. Η τελική επιλογή των υποψηφίων μετά από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

Αίτηση και δικαιολογητικά. Οι πτυχιούχοι που επιθυμούν να εισαχθούν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών υποχρεούνται να υποβάλουν αίτηση στη Γραμματεία του Τμήματος η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής δικαιολογητικά:

- Σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
- Επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου Ελληνικού ή ξένου ισότιμου ΑΕΙ (αναγνώριση Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.). Θα γίνουν δεκτοί όσοι έχουν βαθμό πτυχίου από **6,5 και άνω**.
- Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας.
- Επάρκεια σε μία τουλάχιστον ξένη γλώσσα (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά) η οποία πιστοποιείται με την υποβολή πτυχίου ή με ειδικές εξετάσεις στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών του Παντείου Πανεπιστημίου. Επίσης, αποδεικνύεται από τίτλο σπουδών ξενόγλωσσου πανεπιστημίου ο οποίος αποκτήθηκε μετά από διάρκεια φοίτησης τουλάχιστον ενός έτους.
- Δύο συστατικές επιστολές (για τους πτυχιούχους εκτός του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής).
- Αποδεικτικά επαγγελματικής εμπειρίας (αν υπάρχουν).
- Επιστημονικές δημοσιεύσεις – Διακρίσεις (αν υπάρχουν).
- Φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας.

Για τους αλλοδαπούς σπουδαστές, η επάρκεια της Ελληνικής γλώσσας αποδεικνύεται με την υποβολή πτυχίου ή ανάλογου τίτλου σπουδών σε ίδρυμα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας ή παρακολούθησης επιτυχώς μαθημάτων δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διάρκειας τουλάχιστον ενός (1) έτους.

Διαδικασία επιλογής. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων για την εισαγωγή τους στο Π.Μ.Σ. γίνεται ως εξής: Οι υποψήφιοι εξετάζονται γραπτώς στα μαθήματα «Περιγραφική Στατιστική», «Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής» και «Μέθοδοι και Τεχνικές Ποιοτικών Ερευνών». Η ενδεικτική βιβλιογραφία και η εξεταστέα ύλη παρουσιάζονται παρακάτω. Οι υποψήφιοι πρέπει να περάσουν με επιτυχία τις γραπτές εξετάσεις και στα τρία μαθήματα. Επιτυχόντες στις γραπτές εξετάσεις θεωρούνται όσοι συγκέντρωσαν τουλάχιστον πέντε (5) με άριστα το δέκα (10) στα εξεταστέα μαθήματα.

Τα αποτελέσματα των γραπτών εξετάσεων ανακοινώνονται από τη Γραμματεία του Τμήματος. Οι επιτυχόντες και στα τρία μαθήματα καλούνται σε συνέντευξη ενώπιον επιτροπής. Στην προφορική συνέντευξη διαπιστώνεται και αξιολογείται με συγκεκριμένη βαθμολογία η επιστημονική ολοκλήρωση και κατάρτιση (βαθμός πτυχίου, βαθμολογία σε προπτυχιακά μαθήματα που είναι σχετικά με το πρόγραμμα του Π.Μ.Σ., επίδοση σε διπλωματική εργασία, όπου αυτή προβλέπεται στο προπτυχιακό επίπεδο, τυχόν ερευνητική δραστηριότητα, συμμετοχή σε συνέδρια, δημοσιεύσεις, ακαδημαϊκές διακρίσεις κλπ.), η επαγγελματική και η συνολική παρουσία του υποψηφίου. Η τελική επιλογή μεταξύ των επιτυχόντων γίνεται με συνεκτίμηση του βαθμού του πτυχίου, του πιστοποιητικού επιπέδου γνώσης ξένης γλώσσας και των βαθμών στις γραπτές εξετάσεις και τη συνέντευξη.

Ο αριθμός των επιτυχόντων δεν υπερβαίνει τους είκοσι (20). Η σειρά επιτυχίας καθορίζεται από τον βαθμό πτυχίου, το πιστοποιημένο επίπεδο γνώσης μίας τουλάχιστον από τις προαναφερόμενες ξένες γλώσσες, τις γραπτές εξετάσεις και την προφορική συνέντευξη. Σε περίπτωση ισοβαθμίας συνυπολογίζεται τυχόν άλλη επιστημονική (δημοσιεύσεις, εργασίες, διακρίσεις) ή επαγγελματική δραστηριότητα σχετική με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ. Σε περίπτωση ισοβαθμίας με τον τελευταίο επιτυχόντα, εισάγονται οι ισοβαθμήσαντες. Τον πίνακα επιτυχόντων συνοδεύει ο πίνακας επιλαχόντων κατά σειρά κατάταξης.

Επίσης, γίνονται δεκτοί επιπλέον του αριθμού των εισακτέων ένας (1) υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.) που πέτυχε στον σχετικό διαγωνισμό μεταπτυχιακών σπουδών εσωτερικού του γνωστικού αντικείμενου του Π.Μ.Σ. και ένας (1) αλλοδαπός υπότροφος του Ελληνικού Κράτους. Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. ο αριθμός των υποτρόφων μπορεί να αυξάνεται.

Η Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ. υποβάλλει στη Γ.Σ.Ε.Σ. προς επικύρωση τον πίνακα επιλογής για την εισαγωγή στο Α΄ εξάμηνο του Π.Μ.Σ. όπου αναφέρεται η τελική βαθμολογία. Ο πίνακας ανακοινώνεται από τη Γραμματεία του Τμήματος.

Εξεταστέα ύλη των μαθημάτων και ενδεικτική βιβλιογραφία

Μάθημα: «Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής»

Εξεταστέα ύλη

- Ορισμός, οριοθέτηση και στόχοι της κοινωνικής πολιτικής.
- Ιστορική εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής ως πεδίο κοινωνικής παρέμβασης και ως επιστημονικό αντικείμενο.
- Έννοιες θεμελιώδους σημασίας: κοινωνικές ανάγκες, κοινωνικά προβλήματα, κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιότητα του πολίτη και ο ρόλος του κράτους στην κάλυψη των αναγκών.
- Το φάσμα των πεδίων άσκησης της κοινωνικής πολιτικής και των κύριων φορέων κάλυψης αναγκών από την οπτική διαφορετικών προσεγγίσεων.
- Παράγοντες διαμόρφωσης και ανάπτυξης της θεωρητικής θεμελίωσης της κοινωνικής πολιτικής – Από την εθνοκεντρική στη συγκριτική διάσταση.
- Κριτική παρουσίαση των κύριων – κλασικών και σύγχρονων – θεωρητικών προσεγγίσεων της κοινωνικής πολιτικής και του κράτους πρόνοιας, με έμφαση στη συγκρότηση και διαπλοκή ιδιωτικού – δημόσιου χώρου και στο ρόλο του κράτους πρόνοιας στην παροχή κοινωνικής φροντίδας και στην κάλυψη αναγκών.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Lewis G., Gewirtz Sh. και Clarke J. επιμ., 2007. *Κοινωνική Πολιτική – Μία άλλη προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.

Στασινοπούλου Ο., 1992. *Κράτος Πρόνοιας, Ιστορική Εξέλιξη – Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

Μάθημα: «Μέθοδοι και Τεχνικές Ποιοτικών Ερευνών»

Εξεταστέα ύλη

- Η διατύπωση του προβλήματος της έρευνας.
- Τα κοινά στάδια σχεδιασμού των εμπειρικών κοινωνικών ερευνών μεγάλης έκτασης και ποιοτικών ερευνών.
- Ποιοτικές μέθοδοι συλλογής δεδομένων – πληροφοριών: άτυπες συνεντεύξεις, συνεντεύξεις με πληροφορητές – κλειδιά, βιογραφική προσέγγιση, συνεντεύξεις σε βάθος.
- Επεξεργασία, ανάλυση και ερμηνεία ποιοτικών δεδομένων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Mason J., 1996. *Η Διεξαγωγή της Ποιοτικής Έρευνας*. Επιμ. Ν. Κυριαζή. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Robson C., 2007. *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου*. β΄ έκδοση. Αθήνα: Gutenberg.

Μάθημα: «Περιγραφική Στατιστική»

Εξεταστέα ύλη

- Ορισμοί: Πληθυσμός – δείγμα – μονάδα έρευνας – δειγματοληπτική μονάδα – παράμετρος – στατιστικό – μεταβλητή ιδιότητα ή διχοτόμος.
- Διαδικασία μετρήσεως και επίπεδα μετρήσεως.
- Μονομεταβλητά περιγραφικά στατιστικά: Αριθμός περιπτώσεων – αναλογίες – ποσοστά (%) – ρυθμοί, λόγοι.
- Κατανομές συχνοτήτων.
- Μέτρα κεντρικής τάσεως: μέσος – διάμεσος – επικρατούσα τιμή.
- Μέτρα θέσεως: δεκατημόρια – τεταρτημόρια – ποσοστημόρια.
- Μέτρα Διασποράς : Κύμανση – τεταρτημοριακή απόκλιση – μέση απόκλιση – τυπική απόκλιση – συντελεστής μεταβλητότητας.

- Μέτρα Σύνοψης : Κύρτωση και Λοξότητα
- Κανονική Κατανομή.
- Ζητήματα συνάφειας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Diamond I. και Jefferies J., 2006. *Αρχίζοντας την Στατιστική: Μία εισαγωγή για τους κοινωνικούς ερευνητές*. Μετάφρ. και επιμ. Μ. Συμεωνάκη. Αθήνα: Παπαζήσης.
 Καλαματιανού Α., 2006. *Κοινωνική Στατιστική: Μέθοδοι μονοδιάστατης ανάλυσης*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Π.2.3 Παρακολούθηση μαθημάτων

Η έναρξη των μαθημάτων κατά εξάμηνο, ο χρόνος εγγραφών και η εξεταστική περίοδος του Π.Μ.Σ., ακολουθούν τα αντίστοιχα του προπτυχιακού προγράμματος του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής. Γλώσσα διδασκαλίας στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι η Ελληνική.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Η απουσία σε παραπάνω από δύο (2) τρίωρα κατά μάθημα επισύρει, μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύγκλησης, τη διαγραφή από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ο τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών του Π.Μ.Σ. είναι γραπτές εξετάσεις ή εκπόνηση εργασίας για τα μαθήματα του Α' και Β' εξαμήνου και εκπόνηση εργασίας για κάθε μάθημα του Γ' εξαμήνου. Προβιβάσιμος βαθμός για τα μαθήματα του Π.Μ.Σ. είναι ο βαθμός πέντε (5). Επιτρέπεται η επανεξέταση στην περίοδο του Σεπτεμβρίου έως τεσσάρων (4) μαθημάτων, δύο (2) του Α' και δύο (2) του Β' εξαμήνου στα οποία ο φοιτητής έχει αποτύχει. Δεν προβλέπεται επανεξέταση στην περίοδο του Σεπτεμβρίου για τα μαθήματα που αξιολογούνται με εργασίες.

Οι εργασίες, ως τρόπος εξέτασης των μαθημάτων πρέπει να παραδίδονται στο τέλος του αντίστοιχου χειμερινού ή εαρινού εξαμήνου του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Η έκταση των εργασιών ορίζεται στις πέντε έως έξι (5-6) χιλιάδες λέξεις και η διόρθωση-βαθμολόγηση παραδίδεται την πρώτη εβδομάδα της αντίστοιχης εξεταστικής περιόδου.

Φοιτητής χάνει την ιδιότητά του και διαγράφεται από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών μετά από απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ., εφόσον δεν επιτύχει σε όλα τα μαθήματα του Α' και Β' εξαμήνου μετά τις επαναληπτικές εξετάσεις του Σεπτεμβρίου για τα μαθήματα που αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις, και του Γ' εξαμήνου μετά τις εξετάσεις του Φεβρουαρίου.

Η εκπρόθεσμη, αλλά εντός της εξεταστικής περιόδου συμμετοχή στις εξετάσεις των εξαμήνων επιτρέπεται εφόσον δοθεί άδεια από τη Σ.Ε. του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, η οποία δίνεται μετά από συνεννόηση με τον ή τους Καθηγητές των υπό εξέταση μαθημάτων και μόνον αν συντρέχει σοβαρός λόγος υγείας πιστοποιούμενος από Δημόσιο Νοσοκομείο ή σοβαρός οικογενειακός λόγος. Αναστολή φοίτησης δίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. μόνον αν συντρέχει σοβαρός λόγος υγείας πιστοποιούμενος από Δημόσιο Νοσοκομείο ή σοβαρός οικογενειακός λόγος, εφόσον η διάρκεια του Π.Μ.Σ. το επιτρέπει.

Μια βδομάδα μετά την έναρξη των μαθημάτων του Γ' εξαμήνου, οι φοιτητές υποχρεούνται να υποβάλουν αίτηση με την οποία δηλώνουν τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν. Σε περίπτωση που ο φοιτητής δεν υποβάλλει αίτηση δήλωσης των μαθημάτων, διαγράφεται από το Π.Μ.Σ. μετά από εισήγηση της Σ.Ε. και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύγκλησης.

Τα αποτελέσματα των εξετάσεων κάθε εξεταστικής περιόδου ανακοινώνονται από τους διδάσκοντες των αντίστοιχων μαθημάτων στην Γραμματεία του Τμήματος δύο εβδομάδες μετά την ημερομηνία εξέτασης.

Οι φοιτητές του Π.Μ.Σ. υποχρεούνται στην προσφορά έργου προς το Τμήμα (επιτήρηση προπτυχιακών φοιτητών κατά την περίοδο των εξετάσεων, υποβοήθηση στο έργο οργανωτικών επιτροπών ημερίδων, συνεδρίων κ.λ.π.) σε ημέρες που δεν συμπίπτουν με δική τους εξέταση.

Υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων του Π.Μ.Σ. του Τμήματος από φοιτητές άλλων μεταπτυχιακών προγραμμάτων οι οποίοι θα μετέχουν με το ίδιο ίδιοι στους στα μαθήματα (απουσίες, εξέταση μαθήματος, κλπ), αφού υποβάλλουν σχετική αίτηση προς τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος (ανώτατο όριο: τρεις φοιτητές εκτός ΠΜΣ ανά μάθημα).

Π.2.4 Εκπόνηση διπλωματικής εργασίας

Από το Α΄ εξαμήνο σπουδών, για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή, ορίζεται ένα μέλος Δ.Ε.Π. ως προσωρινά επιβλέπων. Οι προσωρινά επιβλέποντες έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης, του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή και αναλαμβάνουν στη διάρκεια του Γ΄ εξαμήνου να τους βοηθήσουν να συντάξουν την πρόταση για τη διπλωματική τους εργασία. Οι αρχικές προτάσεις κατατίθενται στη Γραμματεία την πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου.

Εντός της δεύτερης εβδομάδας από την έναρξη του Δ΄ εξαμήνου του Π.Μ.Σ. οι μεταπτυχιακοί φοιτητές δηλώνουν στη Γραμματεία του Τμήματος τον τίτλο της διπλωματικής τους εργασίας και καταθέτουν την οριστική περίληψή της εκτάσεως 250 λέξεων περίπου. Η διπλωματική εργασία είναι ατομική (όχι συνεργασία). Η έκταση της εργασίας ορίζεται από 12.000 έως 20.000 λέξεις (εκτός παραρτημάτων).

Μετά από πρόταση της Σ.Ε., η Γ.Σ.Ε.Σ. εγκρίνει τα θέματα των διπλωματικών εργασιών και ορίζει τον επιβλέποντα καθηγητή και άλλα δύο μέλη Δ.Ε.Π. που μαζί με τον επιβλέποντα συγκροτούν την τριμελή εξεταστική επιτροπή της διπλωματικής εργασίας. Για τις περιπτώσεις απουσίας μελών Δ.Ε.Π. λόγω εκπαιδευτικής άδειας ορίζεται και συνεπιβλέπων. Επιβλέπων διπλωματικής εργασίας μπορεί να οριστεί οποιοδήποτε μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος και όχι μόνο οι διδάσκοντες στο Π.Μ.Σ.

Σε κάθε μέλος ΔΕΠ δεν μπορεί να ανατεθεί κατ' έτος η επίβλεψη περισσότερων των τριών (3) διπλωματικών εργασιών.

Ως οριστικός τίτλος της διπλωματικής εργασίας θεωρείται αυτός με τον οποίο κατατίθεται το τελικό κείμενο. Η υποστήριξη των διπλωματικών εργασιών γίνεται κατά τους μήνες Ιούνιο και Σεπτέμβριο. Η διπλωματική εργασία υποβάλλεται στη Γραμματεία του Τμήματος σε τέσσερα (4) αντίτυπα σχήματος Α4, σταθερά συρραμμένα το αργότερο μέχρι 15 Ιουνίου και 10 Σεπτεμβρίου. Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης της διπλωματικής κατατίθεται το τελικό κείμενο (Α4, σταθερά συρραμμένο) σε δύο (2) αντίτυπα (ένα για τη γραμματεία και ένα για τη βιβλιοθήκη) καθώς και σε δύο (2) αντίτυπα σε ηλεκτρονική μορφή (δύο cd, αρχεία pdf), ομοίως για τη γραμματεία και τη βιβλιοθήκη, σύμφωνα με τις Οδηγίες για τη συγγραφή Διπλωματικής Εργασίας (διατίθεται στο www.koinpolpanteion.gr →ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ).

Το χρονικό διάστημα εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας δεν μπορεί να ξεπεράσει τη 10η Σεπτεμβρίου του δεύτερου ακαδημαϊκού έτους του Π.Μ.Σ. Σε περίπτωση υπέρβασης αυτού

του χρονικού ορίου η Γραμματεία του Τμήματος ενημερώνει τη Σ.Ε. η οποία εξετάζει την προοπτική διαγραφής του φοιτητή από το Π.Μ.Σ. και εισηγείται αντίστοιχα στη Γ.Σ.Ε.Σ.

Π.2.5 Απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

Η υποστήριξη των διπλωματικών εργασιών είναι προφορική και γίνεται ενώπιον της τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής ή και άλλων ενδιαφερομένων (μέλη ΔΕΠ, μεταπτυχιακοί φοιτητές). Ο βαθμός που απονέμεται στη διπλωματική εργασία εξάγεται ως ο σταθμικός μέσος όρος του 75% του μέσου όρου της βαθμολογίας που δίνεται από τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής για τη διπλωματική εργασία και του 25% του μέσου όρου της βαθμολογίας που δίνεται από τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής για την προφορική υποστήριξη. Στο πρακτικό της εξέτασης που κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος επισυνάπτεται φωτοτυπία του εξωφύλλου της διπλωματικής εργασίας (διατίθεται στο www.koinpolpanteion.gr → ΑΙΤΗΣΕΙΣ-ΕΝΤΥΠΑ-ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ).

Αν η προφορική υποστήριξη ή το περιεχόμενο της διπλωματικής εργασίας δεν θεωρηθούν ικανοποιητικά για να δοθεί προβιβάσιμος βαθμός (5 και άνω), ο υποψήφιος απορρίπτεται και διαγράφεται από το Π.Μ.Σ. χωρίς να του αποδοθεί κανένας τίτλος σπουδών, αλλά μετά από αίτησή του μπορεί να του χορηγηθεί βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης μαθημάτων του Π.Μ.Σ.

Για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτούνται 36 διδακτικές μονάδες από 12 συνολικά μαθήματα από τα οποία τα 10 είναι υποχρεωτικά μαθήματα και 12 διδακτικές μονάδες από τη Διπλωματική Εργασία, δηλαδή συνολικά 48 διδακτικές μονάδες. Σύμφωνα με το ισχύον ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS), απαιτούνται 84 πιστωτικές μονάδες από 12 συνολικά μαθήματα από τα οποία τα 10 είναι υποχρεωτικά μαθήματα και 36 πιστωτικές μονάδες από τη Διπλωματική Εργασία, δηλαδή συνολικά 120 πιστωτικές μονάδες.

Η βαθμολογία του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης προσδιορίζεται ως ο σταθμικός μέσος όρος του 70% της μέσης βαθμολογίας των μαθημάτων όλων των εξαμήνων (Α', Β', Γ') και του 30% του βαθμού που απονέμεται από την τριμελή επιτροπή που εξετάζει τη διπλωματική εργασία του υποψηφίου. Ο βαθμός που απονέμεται είναι Άριστα (8,5-10), Λίαν Καλώς (6,5-8,49) και Καλώς (5-6,49).

Π.2.6 Εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των διαδικασιών για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης του Τμήματος, όσοι από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές επιθυμούν μπορούν να δηλώσουν με αίτησή τους την πρόθεσή τους να συνεχίσουν για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στο Τμήμα. Η υποβολή της αίτησης, η αξιολόγηση για την αποδοχή της και οι διαδικασίες για την απόκτηση διδακτορικού τίτλου σπουδών πραγματοποιούνται σύμφωνα με τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος εργασίας (διατίθεται στο www.koinpolpanteion.gr → ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ).

Π.2.7 Εσωτερική αξιολόγηση

Στην αρχή κάθε Χειμερινού Εξαμήνου, οι απόφοιτοι του Π.Μ.Σ. καλούνται να αξιολογήσουν το πρόγραμμα σύμφωνα με ακαδημαϊκά κριτήρια και συντάσσεται έκθεση παρουσίασης των αποτελεσμάτων βάσει της οποίας η Σ.Ε. του Π.Μ.Σ. εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. βελτιώσεις του προγράμματος. Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης που αποφάσισε η Γ.Σ.Ε.Σ. παρουσιάζεται αναλυτικά στην Έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης (διατίθεται στο www.koinpolpanteion.gr→ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ).

Π.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Το πρόγραμμα σπουδών του ακαδημαϊκού έτους 2011-2012 διαρθρώνεται ως εξής:

1ο ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	
Α΄ εξάμηνο - Χειμερινό	
Μαθήματα Υποχρεωτικά	
51M002 - Στατιστικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα Ι Υπεύθυνη: Αικ. Μιχαλοπούλου Διδάσκουσα: Αικ. Μιχαλοπούλου	
51M003 - Σχεδιασμός δειγματοληπτικών κοινωνικών ερευνών Υπεύθυνη: Αικ. Μιχαλοπούλου Διδάσκουσα: Αικ. Μιχαλοπούλου	
51M004 - Σχεδιασμός προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής Υπεύθυνος: Κ. Δημουλάς Διδάσκων: Κ. Δημουλάς	
51M005 - Επιστημολογία και μέθοδοι κοινωνικών επιστημών Υπεύθυνος: Η. Μαυρίδης Διδάσκων: Η. Μαυρίδης	
Β΄ εξάμηνο - Εαρινό	
Μαθήματα Υποχρεωτικά	
51M006 - Στατιστικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα ΙΙ Υπεύθυνη: Μ. Συμεωνάκη Διδάσκουσες: Μ. Συμεωνάκη, Αικ. Μιχαλοπούλου	
51M007 - Ποιοτικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα Υπεύθυνη: Γ. Πετράκη Διδάσκουσα: Γ. Πετράκη	
51M008 - Αξιολόγηση προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής Υπεύθυνος: Κ. Δημουλάς Διδάσκων: Κ. Δημουλάς	
Β΄ εξάμηνο - Εαρινό	
Μαθήματα Επιλογής	
51M009 - Θεωρίες αγοράς εργασίας Υπεύθυνη: Μ. Καραμεσίνη Διδάσκουσα: Μ. Καραμεσίνη	
51M010 - Κοινωνική θεωρία και κοινωνική πολιτική Υπεύθυνος: Κ. Λελεδάκης Διδάσκοντες: Κ. Λελεδάκης, Μ. Κορασίδου	

2ο ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	
Γ' εξάμηνο – Χειμερινό	
Α' κύκλος μαθημάτων: Εργασία και πολιτικές απασχόλησης	
51M011 - Κοινωνική οικονομία και εφαρμογές στην απασχόληση Υπεύθυνος: Α. Μουσιδής Διδάσκοντες: Α. Μουσιδής, Μ. Κορασίδου	
51M012 - Σχεδιασμός και αξιολόγηση πολιτικών απασχόλησης Υπεύθυνη: Μ. Καραμεσίνη Διδάσκουσα: Μ. Καραμεσίνη	
51M013 – Νέες τεχνολογίες, οργάνωση της εργασίας και πολιτικές εκπαίδευσης-κατάρτισης Υπεύθυνη: Γ. Πετράκη Διδάσκουσες: Γ. Πετράκη, Ε. Πρόκου	
51M014 - Εργασιακές σχέσεις και νέα εργασιακά πρότυπα Υπεύθυνος: Ι. Κουζής Διδάσκων: Ι. Κουζής	
51M015 - Μεθοδολογία και μέτρηση εισοδηματικών ανισοτήτων και φτώχειας* Υπεύθυνος: Διδάσκων:	
51M023 – Μετανάστευση και εργασία Υπεύθυνος: Ι. Ψημμένος Διδάσκων: Ι. Ψημμένος	
Β' κύκλος μαθημάτων: Κοινωνική προστασία και κοινωνική συνοχή	
51M016 - Μεθοδολογικές προσεγγίσεις της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης Υπεύθυνη: Δ. Παπαδοπούλου Διδάσκουσες: Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Πρόκου	
51M017 - Μέθοδοι και εφαρμογές δημογραφικής ανάλυσης Υπεύθυνος: Χ. Μπάγκαβος Διδάσκοντες: Χ. Μπάγκαβος, Σ. Ρομπόλης	
51M018 - Κύκλος ζωής, απασχόληση και κοινωνική προστασία: μέθοδοι και εφαρμογές Υπεύθυνος: Σ. Ρομπόλης Διδάσκοντες: Σ. Ρομπόλης, Χ. Μπάγκαβος	
51M019 - Μεθοδολογικές προσεγγίσεις των ανισοτήτων και της κοινωνικής συνοχής στην ύπαιθρο χώρα Υπεύθυνη: Θ. Ανθοπούλου Διδάσκοντες: Θ. Ανθοπούλου, Α. Μουσιδής	
51M020 - Σχεδιασμός και αξιολόγηση των πολιτικών ισότητας των φύλων* Υπεύθυνη: Μ. Στρατηγάκη Διδάσκουσα: Μ. Στρατηγάκη	
51M022 – Κοινωνική συνοχή και ευρωπαϊκοί θεσμοί Υπεύθυνος: Σ. Σακελλαρόπουλος Διδάσκων: Σ. Σακελλαρόπουλος	
Δ' εξάμηνο - Εαρινό	
Εκπόνηση και υποστήριξη της διπλωματικής εργασίας	

*Δε θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012.

51M002

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Ι

Υπεύθυνη: Αικ. Μιχαλοπούλου

Διδάσκουσες: Αικ. Μιχαλοπούλου, Μ. Συμεωνάκη

Υποχρεωτικό μάθημα - 1ο έτος, Α' εξάμηνο

Το μάθημα αυτό είναι μία εισαγωγή στις αρχές και τις μεθόδους της Στατιστικής ανάλυσης που εφαρμόζονται στην κοινωνική έρευνα. Έχει σαν σκοπό την παροχή ενός επιπέδου εξοικείωσης με τις στατιστικές μεθόδους ανάλυσης ποσοτικών κοινωνικών δεδομένων, κατάλληλου για μία πρώτη κριτική κατανόηση του στατιστικού υλικού που χρησιμοποιείται από φοιτητές και ερευνητές στις εργασίες τους. Στη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές και φοιτήτριες εκπαιδεύονται στο κλασικό στατιστικό πακέτο SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), ώστε να αποκτήσουν δεξιότητες απαραίτητες για την οργάνωση αρχείων κοινωνικών δεδομένων και την εφαρμογή στατιστικών μεθόδων και τεχνικών ανάλυσης.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η μέτρηση και τα επίπεδα μέτρησης. Εισαγωγή στο SPSS. Η χρήση επίσημων πηγών δεδομένων στις κοινωνικές έρευνες. Οργάνωση και διαχείριση του στατιστικού υλικού.

Μέθοδοι Μονομεταβλητής Ανάλυσης: Κατανομές συχνοτήτων, Στατιστικά μέτρα θέσης, κεντρικής τάσης και διασποράς, Γραφικές μέθοδοι, Η Διωνυμική, Πολυωνυμική, Κανονική και Εκθετική Κατανομή.

Βασικές ιδέες Εκτιμητικής και Στατιστικής Συμπερασματολογίας: Εκτίμηση σε σημείο και εκτίμηση με διαστήματα εμπιστοσύνης.

Έλεγχοι στατιστικών υποθέσεων:

Παραμετρικοί έλεγχοι: έλεγχοι που αφορούν τη μέση τιμή, τη διαφορά δύο μέσων τιμών, την αναλογία, τη διαφορά δύο αναλογιών και τη διασπορά.

Μη παραμετρικοί έλεγχοι: έλεγχος προσαρμογής, έλεγχος ανεξαρτησίας και έλεγχος ομογένειας, Προσημικός έλεγχος, έλεγχος Kolmogorov-Smirnoff.

Μέθοδοι Διμεταβλητής Ανάλυσης: Η έννοια της συσχέτισης, κατασκευή και ανάλυση ενός πίνακα διπλής εισόδου, η αρχή της συνδιασποράς, η μέτρηση της συσχέτισης, ονομαστικά στατιστικά μέτρα και μέτρα διαστήματος συσχέτισης, τύποι υποδειγμάτων παλινδρόμησης και εφαρμογές.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Agresti, A. & Finlay, B., 1997. *Statistical Methods for the Social Sciences*. 3rd ed. London: Prentice Hall.

Babbie, E.R., Halley, F. & Zaino, J., 2000. *Adventures in Social Research*. 4th ed. London: Sage Publications.

Blalock, H., 1972. *Social Statistics*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.

Byrne, D., 2002. *Interpreting Quantitative Data*. London: Sage Publications.

Fielding, J & Gilbert, N., 2000. *Understanding Social Statistics*. London: Sage Publications.

Sirkin, M.R., 1999. *Statistics for Social Scientists*. 2nd ed. London: Sage Publications.

Wright, D.B., 2002. *First Steps in Statistics*. London: Sage Publications.

¹ Η αναλυτική παρουσίαση των μαθημάτων ακολουθεί αύξουσα σειρά με βάση τον κωδικό του κάθε μαθήματος.

Επίσης, προτείνονται τα εισαγωγικά κείμενα της σειράς Quantitative Applications in the Social Sciences, A Sage University Papers Series.

51M003

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Υπεύθυνη: Αικ. Μιχαλοπούλου

Διδάσκουσα: Αικ. Μιχαλοπούλου

Υποχρεωτικό μάθημα - 1ο έτος, Α' εξάμηνο

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών και φοιτητριών σε όλες τις πλευρές του σχεδιασμού, της οργάνωσης και της διενέργειας των μεγάλης-κλίμακας δειγματοληπτικών κοινωνικών ερευνών.

Το μάθημα πραγματεύεται: Τη φύση των δειγματοληπτικών κοινωνικών ερευνών (έννοιες, ορισμοί, θεωρία, υποδείγματα) και τα βασικά στοιχεία της ερευνητικής διαδικασίας (πρόβλημα, υποθέσεις και πηγές τεκμηρίωσής τους, πληθυσμός, δείγμα, μονάδα ανάλυσης, μεταβλητές, σχέσεις). Την ερευνητική διαδικασία και τα στάδια του σχεδιασμού. Τη μέτρηση και τα επίπεδα μετρήσεως, εγκυρότητα και αξιοπιστία, μέθοδοι κλιμάκων. Την ολική κάλυψη του πληθυσμού (το παράδειγμα των απογραφών πληθυσμού: η απογραφή πληθυσμού 1961). Τη μερική κάλυψη του πληθυσμού (δειγματοληψία, τύποι δειγματοληπτικών σχεδίων). Τα ζητήματα εφαρμογής δειγματοληπτικών διαδικασιών (δειγματοληπτικά σφάλματα, μη δειγματοληπτικά σφάλματα, μη αποκρίσεις, ανάλυση δειγματοληπτικών δεδομένων). Τις μεθόδους συλλογής πληροφοριών (ερωτηματολόγια διά του ταχυδρομείου, προσωπικές συνεντεύξεις). Το σχεδιασμό των ερωτηματολογίων. Τα σφάλματα και τη διαχείριση δεδομένων. Την αιτιότητα και τα αιτιατά υποδείγματα. Τα ζητήματα συγκρισιμότητας. Δίνονται επίσης παραδείγματα ερευνών και εφαρμογών: η έρευνα εργατικού δυναμικού, η έρευνα των οικογενειακών προϋπολογισμών, η έρευνα εισοδήματος και η Ευρωπαϊκή κοινωνική έρευνα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Adorno, T.W., Frenkel- Brunswik, E., Levinson, D.J. & Sanford, R.N., 1950. *The Authoritarian Personality*. New York: Harper.

Baily, K.D., 1987. *Methods of Social Research*. 3rd ed. New York: The Free Press.

Blalock, H., 1964. *Causal Inferences in Non- Experimental Research*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.

Blalock, H., 1982. *Conceptualization and Measurement in the Social Sciences*. Beverly Hills, California: Sage.

Eurostat, 1993. *Family Budget Surveys in the EC: Methodology and Recommendations for Harmonisation*. Theme 3. Series E. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.

Eurostat, 1996. *The European Union Labour Force Survey: Methods and definitions*. Theme 3. Series E. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.

Eurostat, 1999. *European Community Household Panel (ECHP): Selected indicators from the 1995 wave*. Theme 3. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.

Hellevik, O., 1984. *Introduction to Causal Analysis: Exploring Survey Data by Crosstabulation*. London: George Allen and Unwin.

Moser, C. & G., Kalton, 1972. *Survey Methods in Social Investigation*. 2nd ed. London: Heinemann Educational Books.

Oppenheim, A.N., 1984. *Questionnaire Design and Attitude Measurement*. Reed. London: Heinemann Educational Books.

Robson, C., 2002. *Real World Research*. 2nd ed. Oxford: Blackwell.

Stouffer, S.A., Guttman, L., Suchman, E.A., Lazarsfeld, P.F., Star, S.A. & J.A., Clausen, 1950. *Measurement and Prediction*. U.S. Social Science Research Council, Studies in Social Psychology in WWII. Vol. IV. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα: europeansocialsurvey.org

51M004

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Υπεύθυνος: Κ. Δημουλάς

Διδάσκων: Κ. Δημουλάς

Υποχρεωτικό μάθημα - 1ο έτος, Α' εξάμηνο

Σκοπός του μαθήματος είναι να εκτεθούν οι μέθοδοι και τεχνικές που αφορούν τον κοινωνικό σχεδιασμό.

Το μάθημα δομείται σε δύο βασικά μέρη.

Το πρώτο αφορά στον κοινωνικό σχεδιασμό για τον οποίο αναλύονται, η σημασία του σχεδιασμού στην εφαρμογή της κοινωνικής παρέμβασης, η φύση του σχεδιασμού και τα πεδία εφαρμογής του, τα προβλήματα προσδιορισμού του κοινωνικού σχεδιασμού καθώς και η διαδικασία του κοινωνικού σχεδιασμού.

Το δεύτερο αφορά στις μεθόδους κοινωνικού σχεδιασμού και ειδικότερα στους κοινωνικούς δείκτες και τον κοινωνικό σχεδιασμό, στην κοινωνική έρευνα ως βασικό εργαλείο στη διαδικασία του σχεδιασμού, στις τεχνικές της cost-benefit ανάλυσης καθώς και στη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών για τον κοινωνικό σχεδιασμό.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Bell, J., 2001. *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. β' ανατ. Αθήνα: Gutenberg.

Leedy, P., 1989. *Practical Research: Planning and Design*. 4th ed. New York: Macmillan.

Mayer, R.R., 1972. *Social Planning and Social Change*. London: Prentice-Hall.

Midgley, J. & D., Piachaud, eds., 1984. *The Fields and Methods of Social Planning*. London: Heinemann.

Midgley, J., 1995. *Social Development: The developmental Perspective in Social Welfare*. London: Sage.

Miles, I., 1985. *Social Indicators for Human Development*. London: Frances Pinter.

Ιατρίδης, Δ., 2000. *Σχεδιασμός κοινωνικής πολιτικής*. 1η ανατ. Αθήνα: Gutenberg.

Κασιμάτη, Κ., 2002. *Κοινωνικός σχεδιασμός και αξιολόγηση*. Αθήνα: Gutenberg.

51M005

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Υπεύθυνος: Η. Μαυρίδης

Διδάσκων: Η. Μαυρίδης

Υποχρεωτικό μάθημα - 1ο έτος, Α' εξάμηνο

Το μάθημα εξετάζει τις βασικές επιστημολογικές κατευθύνσεις που έχουν προταθεί για τις επιστήμες του ανθρώπου, μετά από μια σύντομη αναφορά στην ιστορία της γνωσιολογίας και στην επιστημολογία των φυσικών επιστημών. Επίσης συνδέει μεθοδολογικές επιλογές με επιστημολογικές προσεγγίσεις.

Ειδικότερα εξετάζονται:

I. Επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών: Θετικισμός, ατομιστικός και ολιστικός (ορθολογική επιλογή, Durkheim) - Ρεαλισμός (Bhaskar), Ιστορικισμός (Herder, Hegel, Marx), Ορθολογισμός (Parsons, Levi-Strauss, Althusser), Ερμηνευτική I (Dilthey, Συμβολική διαντίδραση, φαινομενολογική κοινωνιολογία), Κριτική Θεωρία (Horkheimer, Adorno, Habermas), Ερμηνευτική II (Heidegger, Gadamer, Ricoeur) Μεταδομισμός και Μεταμοντερνισμός (Foucault, Derrida, Lyotard).

II. Μεθοδολογικές επιλογές και επιστημολογικές προσεγγίσεις.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Althusser, L., Balibar, E., Establet, R., Macherey, P., και J., Ranciere, 2003. *Να διαβάσουμε το κεφάλαιο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Berger T. & Luckman, T., 2003. *Η κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας*. Αθήνα: Νήσος.

Berlin, I., 2002. *Τρεις κριτικοί του διαφωτισμού: Vico, Hanam, Herder*. Αθήνα: Κριτική.

Bhaskar, R., 1978. *A Realist Theory of Science*. Sussex: Harvester Press.

Durkheim, E., 2000. *Οι κανόνες της κοινωνιολογικής μεθόδου*. 2η ανατ. Αθήνα: Gutenberg.

Habermas, J., 1990. *Κείμενα γνωσιοθεωρίας και κοινωνικής κριτικής*. Αθήνα: Πλέθρον.

Horkheimer, M., 1984. *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*. Αθήνα: Υψίλον.

Marx, K. & Engels, F., 2003. *Η γερμανική ιδεολογία*. 21η ανατ. 2 Τόμοι. Αθήνα: Gutenberg.

Κουζέλης, Γ., και Ψυχοπαίδης, Κ., 1995. *Επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών*. Αθήνα: Νήσος.

Lyotard, J-F., 1988. *Η μεταμοντέρνα κατάσταση*. Μτφρ. Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Γνώση.

Ricoeur, P., 1996. *Η ζώντανή μεταφορά*. Αθήνα: Κριτική.

Weber, M., 1997. *Βασικές έννοιες κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Κένταυρος.

51M006

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΙΙ

Υπεύθυνη: Μ. Συμεωνάκη

Διδάσκουσες: Μ. Συμεωνάκη, Αικ. Μιχαλοπούλου

Υποχρεωτικό μάθημα - 1ο έτος, Β' εξάμηνο

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του μαθήματος 51M002-Στατιστικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα Ι και προσφέρει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες περαιτέρω εκμάθηση των στατιστικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στην κοινωνική έρευνα. Είναι μια εισαγωγή στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών.

Στο μάθημα εξετάζονται:

Η κατασκευή κλιμάκων μέτρησης στάσεων (ανάλυση αξιοπιστίας). Η πολλαπλή παλινδρόμηση: το πολυμεταβλητό κλασσικό γραμμικό υπόδειγμα. Η ανάλυση διασποράς. Η ανάλυση παραγόντων (Factor analysis). Η δακρινούσα ανάλυση (Discriminant analysis). Η ανάλυση κατηγορικών δεδομένων: λογαριθμο-γραμμικά μοντέλα (Log-linear models) και ανάλυση πολυδιάστατων πινάκων συνάφειας. Η ανάλυση δεδομένων επιβίωσης (Survival analysis): περικομμένα δεδομένα, συνάρτηση επιβίωσης. Τα στοχαστικά υποδείγματα για τις κοινωνικές επιστήμες: υποδείγματα διακριτού χρόνου για την κινητικότητα σε κλειστά και ανοικτά κοινωνικά συστήματα, μακροβιανά πληθυσμιακά συστήματα και διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, εφαρμογές. Η ανάλυση χρονοσειρών και η πρόβλεψη (Time series analysis).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Εκτός από την προτεινόμενη βιβλιογραφία για το μάθημα 51M002-Στατιστικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα Ι βλ. επίσης:

- Agresti, A., 2003. *Categorical Data Analysis*. 2nd ed. New York: Wiley.
- Bartholomew, D.J., 1982. *Stochastic Models for Social Processes*. 3rd ed. New Jersey: John Wiley and Sons. (βλ. και την έκδοση στα ελληνικά, Bartholomew D.J., 1996. *Στοχαστικά μοντέλα για κοινωνικές διαδικασίες*. Αθήνα: Παπαζήσης.)
- Bartholomew, D.J., Steele, F., Moustaki, I. και Galbraith, J., 2007. *Ανάλυση πολυμεταβλητών δεδομένων για κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Επίκεντρο.
- Box, G., Jenkins, G.M. & G., Reinsel, 2008. *Time Series Analysis: Forecasting and Control*. 4th ed. New Jersey: John Wiley and Sons.
- Cox, D.R. & D., Oakes, 1984. *Analysis of Survival Data*. London: Chapman and Hall.
- Draper, N. & H., Smith, 1981. *Applied Regression Analysis*. New York: John Wiley and Sons. (βλ. και την έκδοση στα ελληνικά, Draper, N. και Smith, H., 1997. *Εφαρμοσμένη ανάλυση παλινδρόμησης*. Αθήνα: Παπαζήσης.)
- Lawal, H.B., 2003. *Categorical Data Analysis with SAS and SPSS Applications*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Lawless, J.F., 1982. *Statistical Models and Methods for Lifetime Data*. New York: Wiley.

Επίσης, για συγκεκριμένες μεθόδους ανάλυσης προτείνονται τα εισαγωγικά κείμενα που απευθύνονται κυρίως σε κοινωνικούς επιστήμονες και παρουσιάζονται υπό τη μορφή σύντομων άρθρων στη σειρά Quantitative Applications in the Social Sciences, A Sage University Papers Series.

51M007

ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Υπεύθυνη: Γ. Πετράκη

Διδάσκουσα: Γ. Πετράκη

Υποχρεωτικό μάθημα - 1ο έτος, Β' εξάμηνο

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τον υποψήφιο ερευνητή στην ποιοτική μεθοδολογία έρευνας και στη συμπληρωματικότητα ποσοτικών και ποιοτικών προσεγγίσεων στην (κοινωνιολογική) ποιοτική έρευνα, ανάλογα με το υπό διερεύνηση θέμα. Στο μάθημα θα παρουσιαστούν έρευνες πεδίου που χρησιμοποιούν ποιοτικές ή και ποιοτικές μεθόδους με έμφαση στα θέματα της απασχόλησης.

Το μάθημα περιλαμβάνει τις εξής θεματικές ενότητες: Διευκρινήσεις εννοιών: Μέθοδος/ Μέθοδοι/ Τεχνικές/ Μεθοδολογία. Η θεωρητική συζήτηση για τη μεθοδολογία στην κοινωνική έρευνα. Η παραδοσιακή και η σύγχρονη αντιπαλότητα ποσοτικής και ποιοτικής μεθοδολογικής προσέγγισης. Η αναγκαία σύνθεση ποιοτικής και ποσοτικής μεθοδολογίας. Ταξινόμηση ποιοτικών μεθόδων έρευνας. Μέθοδοι έμμεσης παρατήρησης: ανάλυση τεκμηρίων, ανάλυση περιεχομένου. Μέθοδοι άμεσης παρατήρησης: Η επιτόπια έρευνα, η σε βάθος συνέντευξη, η βιογραφία, οι ιστορίες ζωής. Ζητήματα σχεδιασμού ποιοτικών μεθόδων έρευνας. Κοινά στάδια σ' όλους τους τύπους έρευνας. Τα αρχικά στάδια της έρευνας. Τα τελικά στάδια της έρευνας. Ανάλυση και ερμηνεία αποτελεσμάτων. Βασικές ποιοτικές μέθοδοι: Μελέτες περίπτωσης (Cases Studies), ιστορικές προσεγγίσεις, ανάλυση αρχείων, ανάλυση περιεχομένου. Η μεθοδολογία της Σχολής του Σικάγο. Η επιτόπια έρευνα, η συνέντευξη - βάθους, η βιογραφική προσέγγιση, τα ιστορικά ζωής. Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα για την απασχόληση των μεταναστών. Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα για τις τοπικές αγορές εργασίας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Balan, J. et Jelin, E., 1980. La structure sociale dans la biographie personnelle, *Cahiers Internationaux de Sociologie*, vol. LXIX, p.269-289.
- Bertaux, D., 1980. L'approche biographique: sa validité méthodologique, ses potentialités, *Cahiers Internationaux de Sociologie*, vol. LXIX, p.197-225.
- Grawitz, M., 1981. *Méthodes des Sciences Sociales*. 5ème ed. Paris: Dalloz.
- Miles, M.B., & M.A., Huberman, 1984. *Qualitative Data Analysis: A Sourcebook of New Methodes*. London: Sage.
- Patton, M.Q., 2002. *Qualitative Research and Evaluation Methods*. 2nd ed. London: Sage.
- Robson, C., 2002. *Real World Research*. 2nd ed. Oxford: Blackwell. (βλ. και την έκδοση στα ελληνικά, Robson, C., 2007. *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. Αθήνα: Gutenberg.).
- Thompson, P., 1980. Les récits de vie à l'analyse du changement social, *Cahiers Internationaux de Sociologie*, vol. LXIX, p.249-268.
- Van Maanen, J., 1983. *Qualitative Methodology*. Reed. Beverly Hills, California: Sage.

51M008

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Υπεύθυνος: Κ. Δημουλάς

Διδάσκων: Κ. Δημουλάς

Υποχρεωτικό μάθημα - 1ο έτος, Β' εξάμηνο

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναλυθεί η σημασία της αξιολόγησης για την αποτελεσματική άσκηση της κοινωνικής πολιτικής και να αναπτυχθούν οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται.

Στο μάθημα εξετάζονται:

Η κουλτούρα της αξιολόγησης στον κοινωνικό τομέα σε διάφορες χώρες και την Ελλάδα (ιστορική αναδρομή). Ο σχεδιασμός και η οργάνωση της αξιολόγησης. Η διαδικασία αξιολόγησης. Οι παράμετροι αξιολόγησης. Οι προσεγγίσεις των Stecher-Davis. Η κοινωνική έρευνα και η αξιολόγηση. Οι μέθοδοι και οι τεχνικές της κοινωνικής έρευνας. Το κόστος της αξιολόγησης (μοντέλα).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Herman, J.L., Morris, L.L. & Fitz-Gibbon, C.T., 1987. *Evaluator's Handbook*. London: Sage.

Palumbo, D., 1994. *The Politics of Program Evaluation*. Neuburg Park, California: Sage.

Patton, M., 1997. *Utilization-Focused Evaluation*. 3rd ed. London: Sage.

Patton, M., 1987. *How to Use Qualitative Methods in Evaluation*. London: Sage.

Rossi, P. & Freeman, H., 1993. *Evaluation: A Systematic Approach*. Beverly Hills, California: Sage.

Robson, C., 2002. *Real World Research*. 2nd ed. Oxford: Blackwell.

Shadish, W.R., Cook, T. & Leviton, L., 1991. *Foundations of Program Evaluation: Theories of Practice*. Newbury Park, California: Sage.

Stecher, B. & Davis, W., 1987. *How to Focus an Evaluation*. London: Sage.

Κασιμάτη, Κ., 2002. *Κοινωνικός σχεδιασμός και αξιολόγηση*, Αθήνα: Gutenberg.

51M009

ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Υπεύθυνη: Μ. Καραμεσίνη

Διδάσκοντες: Μ. Καραμεσίνη, Ι. Ψημμένος

Μάθημα επιλογής - 1ο έτος, Β' εξάμηνο

Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται οι σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις της αγοράς εργασίας, και της οργάνωσης της απασχόλησης και της εργασίας.

Το πρώτο μέρος του μαθήματος αναφέρεται στις σύγχρονες προσεγγίσεις της αγοράς εργασίας από τη σκοπιά της οικονομικής επιστήμης. Έμφαση δίδεται στο θεσμικό ρεύμα των οικονομικών – στη νεο-κλασική και νεο-μαρξική του εκδοχή – και στο νεο-κεϋνσιανό μοντέλο ερμηνείας της ανεργίας. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος αναφέρεται στις κοινωνιολογικές οπτικές της αγοράς εργασίας. Αποβλέπει στη θεωρητική κατάρτιση των φοιτητών/τριών επάνω: στις κλασικές και σύγχρονες προσεγγίσεις για την κοινωνική δομή και λειτουργία των αγορών εργασίας.

Το περιεχόμενο του μαθήματος διαρθρώνεται σε δύο θεματικές ενότητες διαλέξεων:

Στην πρώτη, με τίτλο «Οικονομικές θεωρίες και προσεγγίσεις», εξετάζονται: Η αγορά εργασίας και το σύστημα απασχόλησης: έννοιες και αναπαραστάσεις. Οι μισθοί και η απασχόληση στο νεοκλασικό και κεϋνσιανό υπόδειγμα λειτουργίας της αγοράς εργασίας:

κριτική επισκόπηση και τροποποιήσεις. Η θεσμική προσέγγιση της αγοράς εργασίας: εσωτερικές/επαγγελματικές και κατατημένες αγορές εργασίας. Η σύγχρονη μακροοικονομική της ανεργίας (μοντέλο ατελούς ανταγωνισμού). Θεωρία της ρύθμισης και ανεργία (μαρξο-κεϋνσιανή θεσμική σχολή). Οι διακρίσεις στην αγορά εργασίας (φύλο, φυλή, εθνική προέλευση).

Στη δεύτερη, με τίτλο «Κοινωνιολογικές θεωρίες και προσεγγίσεις», εξετάζονται: Οι μακροκοινωνιολογικές προσεγγίσεις της αγοράς εργασίας: νέο-λειτουργισμός. Οι μακροκοινωνιολογικές προσεγγίσεις της αγοράς εργασίας: θεωρίες της σύγκρουσης. Οι μικρο και μέσου-βεληνεκούς θεωρίες της αγοράς εργασίας. Η ευελιξία και η δόμηση των αγορών εργασίας. Το μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό και οι αγορές εργασίας. Οι προσωπικές υπηρεσίες και οι αγορές εργασίας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Α΄ Μέρος. Οικονομικές θεωρίες και προσεγγίσεις

Boyer, R., 1986. *La théorie de la régulation: une analyse critique*. Paris: La Découverte.

Humphries, J., 1995. Economics, Gender and Equal Opportunities. In J. Humphries & J. Rubery, *The Economics of Equal Opportunities*, Manchester: Equal Opportunities Commission.

Krug, B., 1997. Discrimination against Women: A Neo-institutionalist Perspective. In G. Dijkstra & J. Plantenga, *Gender and Economics. A European Perspective*, London and New York: Routledge.

Layard R., Nickell, S. & Jackman, R., 1991. *Unemployment. Macroeconomic Performance and the Labor Market*. Oxford: Oxford University Press.

Marsden D., 1999. *A Theory of Employment Systems: Micro-Foundations of Societal Diversity*. Oxford: Oxford University Press.

Marshall, R., 1974. The Economics of Racial Discrimination: A Survey. *Journal of Economic Literature*, 12(3), p.849-71.

Rubery J. & Grimshaw, D., 2003. *The Organization of Employment. An International Perspective*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Δεδουσόπουλος, Α., 2000. *Θεωρίες της ανεργίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Β΄ Μέρος. Κοινωνιολογικές θεωρίες και προσεγγίσεις

Amsden, A. ed., 1980. *The Economics of Women and Work*. Harmondsworth: Penguin.

Peck, J., 1996. *Work Place: The Social Regulation of Labour Markets*. London: The Guilford Press.

Swendberg, R., 1987. Economic Sociology: Past and Present. *Current Sociology*, 35(1), Special Issue.

Watson, T.J, 2005. *Κοινωνιολογία, εργασία και βιομηχανία*. 3η έκδ. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Κασιμάτη, Κ., 1998. *Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης*. Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Τριτζύλια, Κ., 2004. *Οικονομική κοινωνιολογία: κράτος, αγορά και κοινωνία στον σύγχρονο καπιταλισμό*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Ψημμένος, Ι., 1999. *Μετανάστευση και εργασία στην Ευρώπη: η δημιουργία νέων κοινωνικών χώρων*. Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών/Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής.

51M010

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Υπεύθυνος: Κ. Λελεδάκης

Διδάσκοντες: Κ. Λελεδάκης, Μ. Κορασίδου

Μάθημα επιλογής - 1ο έτος, Β' εξάμηνο

Το μάθημα παρουσιάζει τις βασικές κατευθύνσεις θεωριών κοινωνικής πολιτικής καθώς και προσεγγίσεις στο χώρο της κοινωνικής θεωρίας που σχετίζονται με αυτές.

Το περιεχόμενο του μαθήματος διαρθρώνεται σε δύο μέρη:

A. Το θεωρητικό υπόβαθρο της νεωτερικής κοινωνικής πολιτικής – η σημασία κύριων ιδεολογικο-πολιτικών προσεγγίσεων. (Νεοφιλελευθερισμός, Κοινωνική δημοκρατία, Μαρξισμός, Φεμινισμός, Οικολογία).

Μετανεωτερικές και σύγχρονες αναζητήσεις (Μεταδομισμός, η σημασία των σχέσεων εξουσίας και του λόγου, σύγχρονες προσεγγίσεις στην κοινωνία των πολιτών και ο λόγος περί τρίτου τομέα, η παγκόσμια διάσταση της κοινωνικής πολιτικής και η νέα διακυβέρνηση).

B. Κοινωνική θεωρία- μοντέλα κοινωνικής δράσης: Ατομιστικές προσεγγίσεις (θεωρία ορθολογικής επιλογής). Ολιστικές προσεγγίσεις (Συστημικές θεωρίες, Δομομαρξισμός). Σύγχρονες συνθετικές προσεγγίσεις (Bourdieu, Habermas, Foucault, Ψυχαναλυτικά μοντέλα).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Bourdieu, P., 2006. *Η λογική της πρακτικής*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Elster, J., 1992. *Μηχανισμοί και εργαλεία για τις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Foucault M., 1989. *Επιτήρηση και τιμωρία*. Αθήνα: Ράππας.

Marx, K. & Engels, F., 2003. *Η γερμανική ιδεολογία*. 21η ανατ. 2 Τόμοι. Αθήνα: Gutenberg.

Parsons, T., 1996. *Societies: Comparative and Evolutionary Perspectives*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Rifkin, J., 1995. *Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της*. Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη.

Ζαννής, Π., 2002, *Τρίτος τομέας και κοινωνία πρόνοιας-Κριτική ανάλυση των θεωρητικών προσεγγίσεων*. Διδακτορική διατριβή. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Καστοριάδης, Κ., 1978. *Η φαντασιακή θέσμιση της κοινωνίας*. Αθήνα: Ράππας.

ΚΕΚΜΟΚΟΠ, 1996. *Ελληνικές εθελοντικές οργανώσεις- Μια πρώτη προσέγγιση μέσα από το ερευνητικό πρόγραμμα VOLMED HELLAS*. Αθήνα: ΚΕΚΜΟΚΟΠ.

Στασινοπούλου, Ό., 2002. *Ζητήματα σύγχρονης κοινωνικής πολιτικής*. 2η ανατ. Αθήνα: Gutenberg.

Στασινοπούλου, Ό., 2003. *Κράτος πρόνοιας*. 2η έκδ. Αθήνα: Gutenberg.

51M011

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Υπεύθυνος: Α. Μουσιδης

Διδάσκοντες: Α. Μουσιδης, Μ. Κορασίδου

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Α' κύκλος μαθημάτων

Το μάθημα στοχεύει στην κριτική προσέγγιση των μεθόδων παρέμβασης στον κοινωνικό αποκλεισμό, μέσω της αξιοποίησης δομών της κοινωνικής οικονομίας και την αναζήτηση των ορίων και των προοπτικών αυτού του τομέα στην επίτευξη των στόχων της κοινωνικής πολιτικής.

Το μάθημα συγκροτείται σε δύο ενότητες:

Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει την εννοιολόγηση και την οριοθέτηση της κοινωνικής οικονομίας ως μέσου άσκησης της κοινωνικής πολιτικής με επικέντρωση: α. στο ευρύτερο πλαίσιο του τρίτου τομέα και στην προβληματική των σχέσεων τρίτου τομέα – εθνικού κράτους – αγοράς, και β. στο ειδικό πλαίσιο – πολιτικό, θεσμικό, οργανωτικό της κοινωνικής οικονομίας στη σύγχρονη Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η δεύτερη ενότητα εστιάζει σε μεθόδους και εφαρμογές της κοινωνικής οικονομίας στην προώθηση της απασχόλησης, με ανάλυση συγκεκριμένων παραδειγμάτων μεθόδων παρέμβασης στα πλαίσια της κοινωνικής οικονομίας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Anheier, H., Glasius, M. & Caldor, M. eds., 2001. *Global Civil Society*. Oxford: Oxford University Press.

Keane, J., 1998. *Civil Society – Old Images, New Visions*. Cambridge: Polity Press.

Rifkin, J., 1995. *Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της*. Μτφρ. Γ. Κοβαλένκο. Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη.

Salamon, L. & Anheier, H., 1998. Social Origins of civil society – explaining the non- profit sector cross-nationally. *Voluntas*, 9(3), p.213–48.

Voluntas, 2002. Global Civil Society. *Voluntas*, 13(4), p.339-452, Thematic Issue.

Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, 2002. *Προοπτικές απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας*. Αθήνα: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας.

Ζαννής, Π., 2002, *Τρίτος τομέας και κοινωνία πρόνοιας-Κριτική ανάλυση των θεωρητικών προσεγγίσεων*. Διδακτορική διατριβή. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.

ΚΕΚΜΟΚΟΠ, 1996. *Ελληνικές εθελοντικές οργανώσεις- Μια πρώτη προσέγγιση μέσα από το ερευνητικό πρόγραμμα VOLMED HELLAS*. Αθήνα: ΚΕΚΜΟΚΟΠ.

Πολυζωΐδης, Π., 2006. *Εθελοντισμός και κοινωνική προστασία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Φραγκούλη, Α., Θεοχαράκης, Ν., Αγκαζίρ-Σινάνη, Δ. και Λιοδάκης, Α. επιμ., «Οι κοινωνικές Επιχειρήσεις στην ψυχική υγεία» Επιλογές κειμένων από συνέδρια του CEFEC , Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε.

51M012

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Υπεύθυνη: Μ. Καραμεσίνη

Διδάσκουσα: Μ. Καραμεσίνη

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Α' κύκλος μαθημάτων

Το μάθημα εισάγει στις μεθόδους σχεδιασμού και αξιολόγησης των πολιτικών απασχόλησης, αφού τα είδη των πολιτικών διακριθούν ανάλογα με τους στόχους τους και το θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης της ανεργίας που τα υπαγορεύει.

Το περιεχόμενο του μαθήματος διαρθρώνεται ως εξής:

Στρατηγική/πολιτική απασχόλησης και πολιτικές αγοράς εργασίας. Ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση. Στοχοθετημένη αξιολόγηση και αξιολόγηση προγραμμάτων. Μικροοικονομική και μακροοικονομική αξιολόγηση αποτελεσμάτων. Πειραματικές και μη πειραματικές μέθοδοι αξιολόγησης προγραμμάτων. Παρουσίαση/ανάλυση παραδειγμάτων αξιολογήσεων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Adnett, N., 1996. *European Labour Markets: Analysis and Policy*. London and New York: Longman.

Koning de, J. & Mosley, H. eds., 2001. *Labour Market Policy and Unemployment. Impact and Process Evaluations in Selected European Countries*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.

Schmid, G. & O'Reilly, J., 1996. *International Handbook of Labour Market Policy and Evaluation*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.

Snower, D. & Dehesa de la, G., 1997. *Unemployment Policy. Government Options for the Labour Market*. Cambridge: Cambridge University Press.

Καραμεσίνη, Μ. και Κουζής, Γ. επιμ., 2005. *Πολιτική απασχόλησης: πεδίο σύζευξης της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής*. Αθήνα: Gutenberg/ΚΕΚΜΟΚΟΠ.

51M013

**ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ-ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**

Υπεύθυνη: Γ. Πετράκη
Διδάσκουσες: Γ. Πετράκη, Ε. Πρόκου

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Α' κύκλος μαθημάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της πολυσήμαντης σχέσης που υπάρχει ανάμεσα στην οργάνωση της εργασίας και στα τεχνολογικά συστήματα και της δυναμικής σχέσης που τείνει να δημιουργηθεί ως αποτέλεσμα των νέων τεχνολογιών ανάμεσα στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα συστήματα παραγωγής.

Το μάθημα συμπεριλαμβάνει τις εξής γνωστικές ενότητες: α) Η οργάνωση της εργασίας και η τεχνολογία, β) Ο τεχνολογικός ντετερμινισμός και η υπέρβασή του, γ) Θεωρίες αποειδίκευσης και η υπέρβασή τους, δ) Οι νέες τεχνολογίες και η επίδραση τους στην οργάνωση της εργασίας, ε) Μοντέλα εφαρμογών των νέων τεχνολογιών στα παραγωγικά συστήματα, η νέα διαίρεση της εργασίας και ο ρόλος της κατάρτισης: i) Η περίπτωση της Βόλβο (σουηδικό κοινωνικο-τεχνικό μοντέλο), ii) Η περίπτωση της Τογιότα (ιαπωνικό μοντέλο), iii) Τα Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΔΑ), στ) Πολιτικές αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Appelbaum, E. & Rosemary, B., 1994. *The New American Workplace*. Ithaca, New York: ILR Press

Tertre, C. et Santilli, G., 1992. *Automatisation et Travail*. Paris: PUF.

Αμίτσης, Γ., 2000. *Θεσμοί και πολιτικές επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Βεργίδης, Δ. και Πρόκου, Ε., 2005, *Σχεδιασμός, διοίκηση και αξιολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων: στοιχεία κοινωνικο-οικονομικής λειτουργίας και θεσμικού πλαισίου*. Τόμος 1. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Coriat, B., 1985. *Ο εργάτης και το χρονόμετρο*. Αθήνα: Κομμούνα.

European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP), 2002. *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. CEDEFOP Raportama Series 50. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Λινάρδος-Ρυλμόν, Π., επιμ., 2003. *Νέες τεχνολογίες, οργάνωση της εργασίας και σχηματισμός των ειδικοτήτων*. (Εισαγωγή). Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

Πετράκη, Γ., 2000. Οι τεχνολογικές μεταβολές και η οργάνωση της εργασίας στο πετρέλαιο και τη χημική βιομηχανία. *ΤΕΤΡΑΔΙΑ του ΙΝΕ*, 18-19, σ.37-48.

Ραγκούσης, Α., 1998. *Σχέσεις εργασίας και εργοστασιακά καθεστάτα στην ελληνική βιομηχανία*. Διδακτορική διατριβή. 2 Τόμοι. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Υπεύθυνος: Ι. Κουζής

Διδάσκων: Ι. Κουζής

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Α' κύκλος μαθημάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η αναζήτηση, μέσω της χρήσης εργαλείων ανάλυσης, των συνεπειών των πολιτικών ανάπτυξης του νέου και ευέλικτου εργασιακού προτύπου στην απασχόληση και στο περιεχόμενο των εργασιακών σχέσεων.

Στο μάθημα εξετάζονται:

Ο σχεδιασμός του τρόπου εισαγωγής και εφαρμογής των μέτρων ευελιξίας, από τις αρχές της δεκαετίας του '90 και εντεύθεν, που εκδηλώνονται ως αποτέλεσμα κρατικών παρεμβάσεων και μορφών κοινωνικού διαλόγου και συλλογικής διαπραγμάτευσης.

Οι επιδιωκόμενες στοχεύσεις των επιμέρους παρεμβάσεων ως προς την αύξηση της απασχόλησης και την βελτίωση των όρων εργασίας.

Η αποτίμηση του μεγέθους ανάπτυξης των πολιτικών ευελιξίας στα επιμέρους επίπεδα εφαρμογής τους μέσα από την επεξεργασία και αξιοποίηση του διαθέσιμου πρωτογενούς και δευτερογενούς υλικού (στατιστικά στοιχεία, έρευνες).

Η αποτίμηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ασκούμενων πολιτικών ευελιξίας στα επιλεγμένα παραδείγματα με την χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων ως προς την συμβολή τους στην αύξηση της απασχόλησης και την βελτίωση της ποιότητας της εργασίας.

Η αποτίμηση του ρόλου της ρύθμισης της ευελιξίας στο περιεχόμενο των εργασιακών σχέσεων και της συμβολής της ευελιξίας στη γενικότερη απορύθμιση της εργασίας και την διεύρυνση των ανισοτήτων ανάμεσα στους μισθωτούς.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Boyer, R., 1987. *La flexibilité du travail en Europe*. Paris: La Découverte.

Castel, R., 1995. *Les Métamorphoses de la Question Salariale, Une Chronique du Salarariat*. Paris: Fayard.

European Industrial Relations Observatory (EIRO), *Annual reports*, Available at [www: eiro.eurofound.eu.int](http://www.eiro.eurofound.eu.int).

European Commission. *Employment in Europe*. Annual reports. Brussels: European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

European Commission. *Industrial relations in Europe*. Annual reports. Brussels: European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

Gold, M. & Weiss, M., 1999. *Employment and industrial relations in Europe*. Dublin: EFILWC.

Paugam, S., 2002. *La Précarité du Salarariat*. Paris: PUF.

Γαβρόγλου, Σ., 2006, *Όψεις ευελιξίας στην Ελλάδα και την Ευρώπη*. Αθήνα: Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης.

Καραμεσίνη, Μ. και Κουζής, Γ. επιμ., 2005. *Πολιτική απασχόλησης: πεδίο σύζευξης της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής*. Αθήνα: Gutenberg/ΚΕΚΜΟΚΟΠ.

Κουζής, Γ., 2001. *Εργασιακές σχέσεις και ευρωπαϊκή ενοποίηση. Ευελιξία και απορύθμιση ή αναβάθμιση της εργασίας*. Μελέτες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ αρ. 14. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

Λυμπεράκη, Α. και Μουρίκη, Α., 1996. *Η αθόρυβη επανάσταση. Νέες μορφές οργάνωσης της παραγωγής και της εργασίας*. Αθήνα: Gutenberg.

51M015

**ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΦΤΩΧΕΙΑΣ**

Υπεύθυνος:

Διδάσκων:

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Α' κύκλος μαθημάτων

Παρατηρήσεις: Δε θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012.

Σκοπός του μαθήματος είναι η εμβάθυνση στη σχετικότητα των εννοιών, τις διαφορετικές προσεγγίσεις και τα προβλήματα μέτρησης των ανισοτήτων και της φτώχειας και η εξοικείωση με τις τεχνικές και τα εργαλεία μέτρησης.

Το περιεχόμενο του μαθήματος διαρθρώνεται ως εξής:

Θεωρητικές προσεγγίσεις και ερμηνείες των εισοδηματικών ανισοτήτων και της φτώχειας. Δείκτες μέτρησης των εισοδηματικών ανισοτήτων: πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Δείκτες μέτρησης της φτώχειας – αντικειμενικές και υποκειμενικές μέθοδοι μέτρησης – μη χρηματικοί δείκτες – δείκτες ανθρώπινης φτώχειας. Φτώχεια εντός των νοικοκυριών – χρήση μη χρηματικών δεικτών για τη μέτρηση διαφορών με βάση το φύλο. Προσδιοριστικοί παράγοντες των εισοδηματικών ανισοτήτων και της φτώχειας: μοντέλα logit και probit. Μέτρηση των επιπτώσεων της πολιτικής αναδιανομής του εισοδήματος και της κοινωνικής πολιτικής στις ανισότητες και τη φτώχεια.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Atkinson, A., 1983. *The Economics of Inequality*, 2nd ed. Oxford: Oxford University Press.
- Atkinson, A., 1987. On the Measurement of Poverty. *Econometrica*, 55(4), p.749-64.
- Cantillon, S., & Nolan, B., 2001. Poverty within households: measuring gender differences using non-monetary indicators. *Feminist Economics*, 7(1), p.5-23.
- Nolan, B. & Whelan, C.T., 1996. *Resources, Deprivation and Poverty*. Oxford: Oxford University Press.
- Sen, A., 1986. *On Economic Inequality*. Oxford: Calderon Press.
- Sen, A., 1989. Issues in the Measurement of Poverty. *Scandinavian Journal of Economics*, 81, p.285-307.
- Townsend, P., 1979. *Poverty in the United Kingdom*. London: Penguin.
- Woolley, F. & Marshall, J., 1994. Measuring Inequality within the Household. *Review of Income and Wealth*, 40(4), p.415-31.
- Καράγιωργας, Σ., Κασιμάτη, Κ. και Πανταζίδης, Ν., 1988. *Έρευνα για τη σύνθεση και την κατανομή του εισοδήματος στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΕΚΚΕ.
- Καράγιωργας, Σ., Γεωργακόπουλος, Θ., Καραντινός, Δ., Λοϊζίδης, Γ., Μπούζας, Ν., Υφαντόπουλος, Γ. και Χρυσάκης, Μ., 1990. *Διαστάσεις της φτώχειας στην Ελλάδα*. 2 Τόμοι. Αθήνα: ΕΚΚΕ.
- Πετμεζίδου, Μ. και Παπαθεοδώρου, Χ. επιμ., 2004. *Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός*. Αθήνα: Εξάντας.

51M016

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Υπεύθυνη: Δ. Παπαδοπούλου
Διδάσκουσες: Δ. Παπαδοπούλου, Ε. Πρόκου

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Β' κύκλος μαθημάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η επαφή και η εξοικείωση του μεταπτυχιακού φοιτητή με τα θέματα της κοινωνικής συνοχής και ένταξης και όλων των συναφών προβληματικών που άπτονται των δύο αρχικών. Επίσης, θα επιδιωχθεί η πραγματοποίηση σύντομων ερευνών πεδίου από τον ίδιο το φοιτητή στις παραπάνω θεματικές ενότητες, έτσι ώστε να αποκτήσει την κατάλληλη εμπειρία και γνώση για τη διεξαγωγή εμπειρικών ερευνών στα επίμαχα θέματα της κοινωνικής ένταξης ευπαθών ομάδων.

Το μάθημα, αναφέρεται στη συστηματική προσέγγιση, τόσο των εννοιολογικών, όσο και των εμπειρικών κατασκευών της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης, και διαρθρώνεται σε τρία επίπεδα ανάλυσης:

Το πρώτο επίπεδο εστιάζει στη θεωρητική προσέγγιση και στον τρόπο συγκρότησης των κοινωνιολογικών όρων «κοινωνική συνοχή» και «κοινωνική ένταξη», και των συγγενών τους όρων.

Το δεύτερο επίπεδο εστιάζει στην εμπειρική καταγραφή και προσέγγιση των φαινομένων και διαδικασιών που άπτονται της κοινωνικής συνοχής και ένταξης. Σύγχρονα κοινωνικά φαινόμενα ως παραδείγματα όπως η μετανάστευση, η ένταξη των ευπαθών ομάδων και η ένταξη των παιδιών της δεύτερης γενιάς μεταναστών μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του μαθήματος.

Το τρίτο επίπεδο εστιάζει στις εφαρμοσμένες πολιτικές και πρακτικές που προωθούν σήμερα μοντέλα κοινωνικής συνοχής και κοινωνικής ένταξης (πολυπολιτισμικές κοινωνίες, πολλαπλές κοινωνικές ταυτότητες, κ.λπ.). Δίνεται έμφαση στη μεθοδολογία και τα εφαρμοσμένα παραδείγματα. Συγκεκριμένα παραδείγματα όπως η εκπαίδευση ενηλίκων και η ένταξη των παιδιών της δεύτερης γενιάς θα βρεθούν στο επίκεντρο του μαθήματος.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Paugam, S. édit., 1996. *L'exclusion, l'état des savoirs*. Paris: La Découverte.

Βεργίδης, Δ. και Πρόκου, Ε., 2005, *Σχεδιασμός, διοίκηση και αξιολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων: στοιχεία κοινωνικο-οικονομικής λειτουργίας και θεσμικού πλαισίου*. Τόμος 1. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Βεργίδης, Δ. επιμ., 2003. *Εκπαίδευση ενηλίκων: Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Δαμανάκης, Μ., 1989. *Μετανάστευση και εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Jarvis, P., 2003. *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση: θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δημουλάς, Κ. & Παπαδοπούλου Δ., επιμ., 2005. *Μορφές κοινωνικής ένταξης των μεταναστών στην Περιφέρεια Αττικής*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

Παπαδοπούλου, Δ. επιμ., 2002. *Από την κοινωνική ευπάθεια στον κοινωνικό αποκλεισμό : διαδικασίες και χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού στο Νομό Κυκλάδων*. Μελέτες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ αρ. 16. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

Υπεύθυνος: Χ. Μπάγκαβος

Διδάσκοντες: Χ. Μπάγκαβος, Σ. Ρομπόλης

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Β' κύκλος μαθημάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές μια σαφή εικόνα των βασικών μεθόδων και τεχνικών της δημογραφικής ανάλυσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάδειξη και την επιλογή του τρόπου εφαρμογής των μεθόδων για τη μελέτη των διαχρονικών δημογραφικών αλλαγών αλλά και στις εφαρμογές των μεθόδων αυτών σε τομείς που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής.

Το μάθημα δομείται σε δύο βασικά μέρη.

Στο πρώτο, παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές μέθοδοι προσέγγισης και ανάλυσης των δημογραφικών αλλαγών. Η έμφαση δίνεται στην επεξεργασία των δημογραφικών στατιστικών, την χρονολογική και γενεαλογική ανάλυση, τη δημιουργία και τις εφαρμογές των πινάκων επιβίωσης, την δυναμική και τις προοπτικές του πληθυσμού καθώς και την τυποποίηση και ανάλυση της μεθοδολογίας των πρότυπων πληθυσμών.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι εφαρμογές των μεθόδων δημογραφικής ανάλυσης (κυρίως των πινάκων επιβίωσης και των κύριων και παράγωγων προοπτικών) για τον εντοπισμό, και στη συνέχεια, τη μελέτη συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων (υπό-πληθυσμών), οι οποίες λόγω δημογραφικών, κοινωνικών και οικονομικών χαρακτηριστικών αποτελούν ομάδες-στόχους στα πλαίσια άσκησης της κοινωνικής πολιτικής. Μεταξύ των κατηγοριών αυτών, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο εργατικό δυναμικό, στο σχολικό πληθυσμό, στους νέους, στις γυναίκες, στους ηλικιωμένους, στους συνταξιούχους, στους μετανάστες καθώς και σε συγκεκριμένες κατηγορίες νοικοκυριών. Επίσης, σε επίπεδο εφαρμογών, εξετάζονται οι επιπτώσεις της δημογραφικής γήρανσης στην οργάνωση και λειτουργία τομέων της κοινωνικής πολιτικής (υγεία, κοινωνική ασφάλιση).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Chiang, C.L., 1984. *The Life Table and its Applications*. Florida: Krieger Publishing Company.

Henry, L., 1976. *Population: Analysis and Models*. London: Edward Arnold.

Jackson, W.A., 1998. *The Political Economy of Population Ageing*. London and New York: Edward Elgar.

Preston, S.H., Hauveline, P. & Guillot, M., 2001. *Demography: Measuring and Modeling Population Processes*. Oxford: Blackwell Publishers.

Van Wissen, L. & Dykstra, P. eds., 1999. *Population issues. An interdisciplinary focus*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.

Μαράτου-Αλιπράντη, Λ., Μπάγκαβος, Χ., Παπαδάκης, Μ και Παπλιάκου, Β., 2002. *Πληθυσμός και εκπαίδευση στην Ελλάδα: εξελίξεις και προοπτικές*. Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Μπάγκαβος, Χ., 2003. *Δημογραφικές μεταβολές, αγορά εργασίας και συντάξεις στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Gutenberg.

Παπαδάκης, Μ. και Τσίμπος, Κ., 2004. *Δημογραφική ανάλυση - Αρχές, μέθοδοι, υποδείγματα*. Αθήνα: Σταμούλης.

Σιάμπος, Γ.Σ., 1993. *Δημογραφία*. Αθήνα: Σμπίλιας.

Ταπεινός, Γ.-Φ., 1993. *Στοιχεία δημογραφίας: ανάλυση, κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες και ιστορία των πληθυσμών*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Ταπεινός, Γ.-Φ., 2002. *Δημογραφία*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

51M018

**ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ:
ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ**

Υπεύθυνος: Σ. Ρομπόλης

Διδάσκοντες: Σ. Ρομπόλης, Χ. Μπάγκαβος

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Β' κύκλος μαθημάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τα εργαλεία ανάλυσης φαινομένων και ζητημάτων που άπτονται της κοινωνικής και οικονομικής μας οργάνωσης και τα οποία διαμορφώνουν και μεταβάλλουν τα βασικά χαρακτηριστικά του κύκλου ζωής των ατόμων. Επιπλέον, το μάθημα στοχεύει στην ανάδειξη των εφαρμογών που ανακύπτουν για τη μελέτη που αφορά σε δύο στάδια του κύκλου ζωής (απασχόληση, συνταξιοδότηση) αλλά και σε ζητήματα όπως οι ανθρωπίνι πόροι (εκπαίδευση), η γεωγραφική κινητικότητα (μετανάστευση) και η εισοδηματική κατάσταση (αποταμίευση, φτώχεια).

Το μάθημα δομείται με βάση τρεις προτεραιότητες:

Πρώτον, τη μεθοδολογική τομή που συνίσταται στη συμπληρωματικότητα μεταξύ χρονολογικών και γενεαλογικών αναλύσεων και η οποία καταλήγει σε μια, όσο το δυνατόν, ενδελεχή ανάλυση των γεγονότων, των αλλαγών και της διάρκειας των φάσεων του κύκλου ζωής. Δεύτερον, την ανάδειξη των χαρακτηριστικών και των διαφοροποιήσεων που αφορούν στις διαδρομές διαφορετικών δημογραφικών γενεών ή ακόμη, όπου αυτό είναι εφικτό, στον κύκλο ζωής των ατόμων που ανήκουν στην ίδια ή σε διαφορετικές γενιές. Τρίτον, τη σύνδεση των αλλαγών που συντελούνται στον κύκλο ζωής των ατόμων και των γενεών με ζητήματα που αφορούν στο σύνολο της κοινωνίας, η οποία εκλαμβάνεται στην περίπτωση αυτή ως ένα σύνολο γενεών με διαφορετικό μέγεθος (διάσταση δημογραφική) και με διαφορετικά χαρακτηριστικά (διάσταση κοινωνικο-οικονομική). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε ζητήματα που άπτονται της οικονομικής βιωσιμότητας και της κοινωνικής αποτελεσματικότητας (επίπεδα παροχών) του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ), της μακροχρόνιας κάλυψης των αναγκών της οικονομίας σε εργασία, της κατανομής του εισοδήματος μεταξύ των γενεών και της διαγενεακής αλληλεγγύης και ευθυδικίας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Kessler, D., 1996. Preventing conflicts between generations: for an active management of the allocation of resources between generations. *Geneva Papers on Risk and Insurance*, No 21.
- National Research Council, 2001. *Preparing for an Aging World. The Case from Cross-National Research*. Washington: National Academy Press.
- Tapinos, G.P. & Mason, A. eds., 2000. *Sharing the Wealth. Demographic Changes and Economic Transfers between Generations*. Oxford: Oxford University Press.
- Van Dalen, P.H., & Verbon, A.A.H., 1999. Work, Savings and Social Security in a Life Course Perspective. In Van Wissen, L. & Dykstra, P., eds. *Population issues. An interdisciplinary focus*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers. p. 124-158.
- Van Wissen, L., & Dykstra, P., 1999. Introduction: The Life Course Approach as an Interdisciplinary Framework for Population Studies. In Van Wissen, L. & Dykstra, P., eds. *Population issues. An interdisciplinary focus*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers. p. 1-22.
- Espring-Andersen G., Gallie D., Hemerijck A. και Myles, J., 2006. *Γιατί χρειαζόμαστε ένα νέο κοινωνικό κράτος*. Αθήνα: Διονικός.
- Μπάγκαβος, Χ., 2003. *Δημογραφικές μεταβολές, αγορά εργασίας και συντάξεις στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ρομπόλης Σ., Ρωμανιάς Γ., Μαργιός Β. και Χατσηβασιλόγλου, Ι., 2005. *Αναλογιστική μελέτη για το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ-Βασικά συμπεράσματα και προτάσεις*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

51M019

**ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ ΧΩΡΑ**

Υπεύθυνη: Θ. Ανθοπούλου
Διδάσκοντες: Θ. Ανθοπούλου, Α. Μουσιδής

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Β' κύκλος μαθημάτων

Το μάθημα στοχεύει στην ανάδειξη των ιδιόμορφων χαρακτηριστικών και των κοινωνικών και οικονομικών μετασχηματισμών της υπαίθρου χώρας και επιπλέον στη διερεύνηση και μεθοδολογική ανάλυση των φαινομένων και διαδικασιών κοινωνικής κρίσης και των προοπτικών κοινωνικής ένταξης και βιώσιμης ανάπτυξης μέσα από εμπειρικά παραδείγματα.

Η ύπαιθρος χώρα και ειδικότερα ο αγροτικός χώρος διακρίνονται για μια σειρά ιδιόμορφα χαρακτηριστικά στη γεωγραφία και τη δομή και οργάνωση της κοινωνίας της οικονομίας και του πολιτισμού τους. Οι γεωγραφικές περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικές μειονεξίες ή οικονομική καθυστέρηση, τα τοπικά παραγωγικά συστήματα και οι μορφές απασχόλησης που αποσύρονται ή αναδύονται, οι κεντρικές πολιτικές που σχεδιάζονται και εφαρμόζονται κλπ. συνθέτουν ένα πολύμορφο πλέγμα παραγόντων που προκαλούν, ανατρέπουν, ανασυνθέτουν ή γεννούν νέες ανισότητες και διαδικασίες κοινωνικής περιθωριοποίησης και αποκλεισμού στην ύπαιθρο χώρα.

Τα αναπτυξιακά αδιέξοδα σε συνδυασμό με τα γεωγραφικά και παραγωγικά χαρακτηριστικά ευρύτερων περιοχών (ορεινές, νησιωτικές, περιφερειακές κοινότητες), οι πληθυσμιακές ομάδες σε κοινωνική αδυναμία (ηλικιωμένοι, νέοι, γυναίκες, κάτοχοι μικρών εκμεταλλεύσεων κλπ.), οι μορφές απασχόλησης και κατηγορίες απασχολούμενων (πολυαπασχόληση, εξαρτημένη εργασία και μετανάστες) θα αποτελέσουν τις κεντρικές ενότητες που θα μελετηθούν μέσα από την παρουσίαση των μεθοδολογικών προσεγγίσεων και την ανάλυση συγκεκριμένων ερευνητικών παραδειγμάτων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Cloke, P. & Little, J. eds., 1997. *Contested Countryside. Otherness, marginalisation and rurality*. London: Routledge Taylor and Francis Group Ltd.
- Cloke, P., Marsden, T. & Mooney, P. eds., 2006. *Handbook of Rural Studies*. London: Sage.
- Diry, J.-P., 1999, *Les espaces ruraux*, Paris: SEDES
- Hoggart, K., Buller, H. & Black, R., 1995. *Rural Europe. Identity and Change*. London: Arnold.
- Lefort, I., 1997. *Crises et mutations des espaces ruraux dans les pays anciennement industrialisés*. Paris: ECONOMICA.
- Little, J., 2002. *Gender and Rural Geography: Identity, Sexuality and Power in the Countryside*. Essex: Pearson Educational.
- Little, J. & Morris, C. eds., 2005. *Critical Studies in Rural Gender Issues*. Aldershot : Ashgate.
- Ilbery, B.W. ed., 1998. *The Geography of Rural Change*. London: Pearson/Prentice Hall.
- Milbourne, P., 2002. *Rural Poverty: Restricted Lives and Social Exclusion*. London: Routledge Taylor and Francis Group Ltd.
- Renard, J., 2002. *Les mutations des campagnes*. Paris: Armand Colin.
- Woods, M., 2005. *Rural Geography. Processus, Responses and Experiences in Rural Constructing*. London: Sage.

51M020

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Υπεύθυνη: Μ. Στρατηγάκη

Διδάσκουσα: Μ. Στρατηγάκη

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Β' κύκλος μαθημάτων

Παρατηρήσεις: Δε θα διδαχτεί το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012.

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων και η εξοικείωση με τις μεθόδους και τις πρακτικές που απαιτούνται κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής των δημόσιων πολιτικών που προωθούν την ισότητα των φύλων και τη μείωση του χάσματος του φύλου σε βασικούς τομείς της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής.

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρητικές γνώσεις που έχουν αναπτυχθεί σχετικά με τις πολιτικές ισότητας στο πλαίσιο των σπουδών φύλου, καθώς και μελέτη συγκεκριμένων μέτρων πολιτικών ισότητας από την ελληνική και τη διεθνή εμπειρία. Η αναζήτηση των όρων και των προϋποθέσεων για την επίτευξη ενός αποτελεσματικού συνδυασμού στόχων, μέτρων και εργαλείων πολιτικής για την ισότητα των φύλων συνιστά βασικό εκπαιδευτικό και ερευνητικό προσανατολισμό του μαθήματος.

Η προώθηση της ισότητας των φύλων γίνεται με παρεμβάσεις δύο τύπων, η επιτυχία των οποίων εξαρτάται από το γενικότερο πλαίσιο διαμόρφωσης του καθεστώτος φύλου (gender regime) σε κάθε κοινωνία. Στον πρώτο τύπο ανήκουν οι παρεμβάσεις που απευθύνονται αποκλειστικά στις γυναίκες και αποσκοπούν στην μείωση των ανισοτήτων των φύλων σε τομείς όπως η αγορά εργασίας, η οικογένεια, η πολιτική, το εισόδημα, η κοινωνική ασφάλιση, η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, ο ελεύθερος χρόνος κλπ. Στον δεύτερο τύπο ανήκουν οι παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην ένταξη του στόχου της ισότητας των φύλων σε όλες τις δημόσιες πολιτικές (gender mainstreaming) ανεξαρτήτως φύλου των αποδεκτών ή των φορέων άσκησης πολιτικής. Στις πολιτικές περιλαμβάνονται και οι δημοσιονομικές πολιτικές καθώς και οι κρατικοί προϋπολογισμοί (gender budgeting).

Εργαλεία των πολιτικών ισότητας των φύλων αποτελούν η βελτίωση του νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου, η δημιουργία κατάλληλων δημόσιων μηχανισμών, η εφαρμογή θετικών δράσεων υπέρ των γυναικών περιλαμβανομένων των ποσοτώσεων, η υλοποίηση δράσεων ενθάρρυνσης, ενδυνάμωσης των γυναικών, η πολιτική δέσμευση για την επίτευξη αριθμητικών στόχων, η εκτίμηση των επιπτώσεων στο φύλο (gender impact assessment), η ανάπτυξη εξειδικευμένων δεικτών φύλου (gender indicators) εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων για την μέτρηση της προόδου καθώς επίσης και η ένταξη της διάστασης του φύλου στην διαδικασία της αξιολόγησης όλων των πολιτικών.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Behning, U. & Pascual, A.S. eds., 2001. *Gender Mainstreaming in the European Employment Strategy*. Brussels: European Trade Union Institute (ETUI).

European Commission 2000. *Mainstreaming Equal Opportunities for Women and Men in Structural Fund Programmes and Projects*. The New Programming Period 2000-2006. Technical Paper 3. Brussels: European Commission

European Commission, 2001. *Indicators to monitor the implementation of the Employment Guidelines on Gender Equality*. Brussels: European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

European Commission, 2002. *Evaluation of Mainstreaming Equal Opportunities for Women and Men in Measures co-financed by the ESF*. ESF Monitoring and Evaluation Meeting-Technical Group 21/6/2002. Discussion Paper. Brussels: European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

European Commission, 2002. *Implementation of gender mainstreaming in the Structural Funds programming documents 2000-2006*. COM 2002, 748 final. Brussels: European Commission.

Karamessini, M., 2006. Gender Equality and Employment Policy. In Petmesidou, M. & Mossialos, E. eds. *Social Policy Developments in Greece*. Aldershot: Ashgate. p. 239-262.

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), 2002. *Οδηγός καλών πρακτικών για το συνδυασμό οικογενειακής και επαγγελματικής Ζωής*. Αθήνα: ΚΕΘΙ.

51M022

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ ΚΑΙ ΕΥΠΩΠΗΑΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Υπεύθυνος: Σ. Σακελλαρόπουλος

Διδάσκων: Σ. Σακελλαρόπουλος

Μάθημα επιλογής - 2ο έτος, Γ' εξάμηνο - Β' κύκλος μαθημάτων

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αναδείξει τη σταδιακή απόκτηση θεσμών και διαδικασιών κοινωνικής συνοχής στο πλαίσιο της πορείας προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Παρουσιάζονται τόσο οι εσωτερικές εξελίξεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων/ Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και το περιεχόμενο των πολιτικών που υιοθετούνται, ενώ αξιολογείται η αποτελεσματικότητα που επέδειξαν οι πολιτικές αυτές μέχρι σήμερα.

Στο μάθημα εξετάζονται: α) Το ιστορικό πλαίσιο διαμόρφωσης των Ευρωπαϊκών θεσμών μέχρι το 1973, β) Η σημασία που είχε η ένταξη της Ιρλανδίας (1973) για την ανάπτυξη θεσμών κοινωνικής συνοχής, γ) ο ρόλος των διεύρυνσης προς το Νότο και η δημιουργία των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων, δ) η συγκρότηση των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (πρώτου, δεύτερου και τρίτου), ε) Η διαλεκτική σχέση των κατευθύνσεων εμβάθυνσης και διεύρυνσης σε σχέση με την κοινωνική συνοχή και στ) Η συνολική αποτίμηση των ευρωπαϊκών πολιτικών για την κοινωνική συνοχή.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Atkinson, A., Cantillon, B., Marlier, E., & Nolan B., 2009. *Indicators for Social Inclusion in the European Union*, Oxford: Oxford University.

Βοσκόπουλος, Γ., 2008, *Η οικοδόμηση της Ευρώπης*. Αθήνα: Ποιότητα.

Δημόπουλος Γ., Μπαλτάς, Ν. και Χασσιδί Ι. (επιμ.), 2001. *Εισαγωγή στις ευρωπαϊκές σπουδές. Οικονομική ολοκλήρωση και πολιτικές*. (Τόμος Γ), Αθήνα: Ι. Σιδέρης.

Falkner, G., 2003. "The EU's social dimension" in M. Cini, (ed). *European Union Politics*, Oxford: Oxford University Press.

European Commission Report, 2007. *Growing regions, Growing Europe; Fourth Report on Economic and Social Cohesion*

Μαραβέγιας, Ν. και Τσινισιζέλης, Μ. (επιμ.), 2007, *Η νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: 50 χρόνια*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Μούσης, Ν.Σ., 2007. *Εγχειρίδιο ευρωπαϊκής πολιτικής*, Αθήνα: Παπαζήσης.

Μούσης, Ν.Σ., 2005. *Ευρωπαϊκή Ένωση. Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Nugent, N., 2009. *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Σαββάλας.

Παπαδάκη, Ο.Γ. 2004, *Ευρωπαϊκή πολιτική ολοκλήρωση και πολιτικές αλληλεγγύης*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Στεφάνου, Κ., Φατούρος Α. και Χριστοδουλίδης Θ., 2001. *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές. Ιστορία- Θεσμοί-Δίκαιο*, Αθήνα: Ι.Σιδέρης.

Στεφάνου, Κ., (επιμ.), 2006. *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές. Οικονομική ολοκλήρωση και πολιτικές. Το ρυθμιστικό πλαίσιο*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.

Στεφάνου, Κ., 2002. *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση: Γενικά και θεσμικά χαρακτηριστικά μετά τη Νίκαια*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

51M023

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Υπεύθυνος: Ι. Ψημμένος

Διδάσκων: Ι. Ψημμένος

Μάθημα επιλογής - 2^ο έτος, Γ' εξάμηνο – Α' κύκλος μαθημάτων

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση και εξειδίκευση του μεταπτυχιακού φοιτητή με στις διαδικασίες και τους κοινωνικούς μηχανισμούς στρωμάτωσης και αναπαραγωγής του μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού. Ειδικότερα εξετάζονται τα *βρώμικα επαγγέλματα* και η κοινωνική κατασκευή του φθηνού εργατικού δυναμικού και οι κοινωνικές επιπτώσεις τόσο στο ίδιο όσο και στον υπόλοιπο εργαζόμενο πληθυσμό. Μέσα από ιστορικές αναδρομές και συγκριτικές κοινωνιολογικές αναλύσεις, το μάθημα προσφέρει τη δυνατότητα ανάπτυξης στοχευμένων πολιτικών παρέμβασης από την πολιτεία. Με τον σχεδιασμό και την μικρής-εμβέλειας έρευνα πεδίου το μάθημα στοχεύει και στην εξοικείωση του/της φοιτητή/τριας με τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις του φαινομένου.

Το *πρώτο* μέρος του μαθήματος αφιερώνεται στην εξέταση των θεωρητικών προσεγγίσεων του καταμερισμού εργασίας και κοινωνικής στρωμάτωσης του μεταναστευτικού πληθυσμού, στα οικονομικά και πολιτισμικά στοιχεία των χαμηλού κύρους επαγγελμάτων, στις κοινωνικές πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί και προοπτικές ενίσχυσης των εργαζομένων. Το *δεύτερο* μέρος εστιάζει την προσοχή στην καταγραφή και ανάλυση δεδομένων από την μικρής-εμβέλειας έρευνα πεδίου από τους ίδιους τους φοιτητές στις παραπάνω θεματικές.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

- Anderson, B. (2000) *Doing the Dirty Work?*, London: Zed Books.
- Βασιλικού, Κ. (2007) *Γυναικεία Μετανάστευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα*, Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.
- du Bois, W. (1995) *The Philadelphia Negro*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Brochmann, G. and T. Hammar (eds) (1995) *Mechanisms of Immigration Control*, Oxford: Berg.
- Cohen, R. (1987) *The New Helots*, Oxford: OPS.
- Headström, P., R. Swedberg (eds) (1997) *Social Mechanisms*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Miller, G. And R. Dingwell (eds) (1997) *Context and Method in Qualitative Research*, London: Sage.
- Miller, R. (2000) *Researching Life Stories and Family Histories*, London: Sage.
- Moch, P. (1992) *Moving Europeans since 1650*, Indianapolis: Indiana University Press.
- Papastergiadis, N. (2000) *The Turbulence of Migration*, Oxford: Polity Press.
- Παπαταξιάρχης, Ε. κ.α. (2008) *Κόσμοι της Οικιακής Εργασίας*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Robson, C. (2000) *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου*, Αθήνα: Gutenberg.
- Thomas, W. And F. Zaniecki (1984) *The Polish Peasant in Europe and America*, Chicago: University of Illinois.
- Ψημμένος, Ι., Χρ. Σκαμνάκης (2008) *Οικιακή Εργασία των Μεταναστριών και Κοινωνική Προστασία*, Αθήνα: Παπαζήσης.

III. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

III.1 ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Σε αντίθεση με το πτυχίο, που βεβαιώνει την κατοχή ενός σώματος επιστημονικών γνώσεων, το Διδακτορικό Δίπλωμα (Δ.Δ.) βεβαιώνει ότι ο κάτοχός του έχει γίνει δεκτός στην κοινότητα των πανεπιστημιακών «δασκάλων», δηλαδή εκείνων που, εφόσον συντρέχουν και οι άλλες προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος, μπορούν να διδάξουν σε ένα Πανεπιστήμιο. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο φοιτητής που τελειώνει με επιτυχία τις σπουδές του «καθίσταται» πτυχιούχος ενώ ο υποψήφιος διδάκτορας (Υ.Δ.) που ολοκληρώνει με επιτυχία τη διαδικασία της εκπόνησης της διατριβής του «ανακηρύσσεται» διδάκτορας.

Οι διαφορές που σημειώνονται εδώ είναι δηλωτικές του γεγονότος ότι οι βασικές πανεπιστημιακές σπουδές και οι διδακτορικές σπουδές συνθέτουν δύο διαφορετικά επίπεδα, με το δικό του το καθένα χαρακτήρα και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις του. Αν οι βασικές πανεπιστημιακές σπουδές έχουν ένα χαρακτήρα απόκτησης γνώσεων, μεθόδων και τεχνικών σ' ένα γνωστικό αντικείμενο, οι διδακτορικές σπουδές έχουν ένα εντονότερο χαρακτήρα μαθητείας στην έρευνα και την παραγωγή πρωτότυπου επιστημονικού έργου. Οι διδακτορικές σπουδές στηρίζονται σε μια στενή συνεργασία του υποψήφιου διδάκτορα με τον Επιβλέποντα Καθηγητή και τη Συμβουλευτική Επιτροπή και σε μια αναπτυσσόμενη αυτενέργεια, που οδηγεί στην επιστημονική ολοκλήρωση και αυτονόμηση του Υ.Δ. Έτσι, ενώ ο φοιτητής καλείται να αναπαράγει κάποιες συγκεκριμένες γνώσεις, ο υποψήφιος διδάκτορας καλείται να παράγει νέα γνώση. Σε γενικές γραμμές αυτό μπορεί να γίνει με τρεις τρόπους είτε θέτοντας σε νέο έλεγχο ήδη αποκτημένες γνώσεις και μεθόδους είτε ελέγχοντας τη βασιμότητα κάποιων υποθέσεων που εξηγούν και ερμηνεύουν ένα φαινόμενο είτε, τέλος, συνθέτοντας με νέο τρόπο ήδη κατακτημένες γνώσεις σε νέα θεωρητικά σχήματα, που επιτρέπουν καλύτερη ερμηνεία της πραγματικότητας και την υπαγωγή μιας ευρύτερης κατηγορίας φαινομένων σε γενικά ερμηνευτικά μοντέλα. Έτσι, ενώ οι βασικές πανεπιστημιακές σπουδές έχουν ως κύριο άξονά τους τις εξετάσεις, που αποδεικνύουν το βαθμό αφομοίωσης και το επίπεδο των γνώσεων που έχει κατακτήσει ο φοιτητής στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι διδακτορικές σπουδές έχουν ως κεντρικό σημείο αναφοράς τους τη συγγραφή μιας πρωτότυπης επιστημονικής εργασίας που συμβάλλει στην προαγωγή της επιστήμης. Η εργασία αυτή, δηλαδή η διατριβή, είναι αποτέλεσμα μελέτης, έρευνας και υπαγωγής του υλικού που προκύπτει από την έρευνα στον επιστημονικό έλεγχο για την παραγωγή των συμπερασμάτων που θα αποτελέσουν τη νέα γνώση. Σχηματικά, λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε πως στις βασικές πανεπιστημιακές σπουδές κεντρική θέση κατέχει το ερώτημα «τι γνωρίζει ο φοιτητής;» ενώ στις διδακτορικές σπουδές το κεντρικό ερώτημα είναι «τι επιστημονικό έργο και πως μπορεί να παραχθεί από τον υποψήφιο διδάκτορα;».

III.2 Η ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Δικαίωμα υποβολής αίτησης. Δικαίωμα υποβολής αίτησης για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής έχουν οι κάτοχοι Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών, νομικών, ιστορικών ή άλλων συναφών προς τα αντικείμενα του Τμήματος σπουδών, που έχει χορηγηθεί από Ελληνικό ή ξένο ομοταγές Πανεπιστήμιο. Κατ' εξαίρεση στον παραπάνω κανόνα, αίτηση υποψηφίου κατόχου Μ.Δ.Ε. εκτός των κοινωνικών επιστημών, γίνεται αποδεκτή υπό προϋποθέσεις ακαδημαϊκού χαρακτήρα. Τίτλοι σπουδών αλλοδαπών Πανεπιστημίων πρέπει να έχουν αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.) ως ισότιμοι προς τους Ελληνικούς,

Αίτηση και δικαιολογητικά. Οι υποψήφιοι που επιθυμούν να εκπονήσουν διδακτορική διατριβή υποχρεούνται να υποβάλλουν αίτηση στη Γραμματεία του Τμήματος η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής δικαιολογητικά:

- Έντυπη αίτηση εκπόνησης διδακτορικής διατριβής που χορηγείται από τη Γραμματεία του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής (διατίθεται και στο www.koinpolpanteion.gr → ΑΙΤΗΣΕΙΣ-ΕΝΤΥΠΑ → ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ).
- Σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
- Επικυρωμένα αντίγραφα αναλυτικής βαθμολογίας και τίτλων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών (για αλλοδαπούς τίτλους βεβαιώσεις ισοτιμίας Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.).
- Επάρκεια σε μία τουλάχιστον ξένη γλώσσα η οποία πιστοποιείται με την υποβολή πτυχίου (Proficiency ή Advance ή Toefl (TOEFL: internet-based test, 85 μονάδες και άνω, computer-based test 220 μονάδες και άνω, paper-based test 570 μονάδες και άνω, IELTS: 6.5 μονάδες και άνω, TOEIC: 900 μονάδες και άνω), Delf 5,6 για τα Γαλλικά και Kleines για τα Γερμανικά) ή με εξετάσεις στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών του Παντείου Πανεπιστημίου. Επίσης αποδεικνύεται από τίτλο σπουδών ξενόγλωσσου πανεπιστημίου ο οποίος αποκτήθηκε μετά από διάρκεια φοίτησης τουλάχιστον ενός έτους.
- Τρεις συστατικές επιστολές, από τις οποίες οι δύο τουλάχιστον να είναι από Καθηγητή του υποψηφίου, και να αναφέρονται στις σπουδές και στην ικανότητά του να εκπονήσει διδακτορική διατριβή.
- Αντίτυπα πτυχιακής, μεταπτυχιακής-διπλωματικής ή άλλων επιστημονικών εργασιών, δημοσιεύσεων κλπ.
- Αναλυτική πρόταση έρευνας που περιέχει την περιγραφή του αντικειμένου της διατριβής, τον τρόπο που προτίθεται να το ερευνήσει, τη βιβλιογραφία που έχει ήδη συμβουλευτεί, το ειδικότερο ενδιαφέρον που παρουσιάζει το θέμα που θέλει να ερευνήσει, κλπ. (βλ. σχετικά παρακάτω). Η αναλυτική πρόταση έρευνας έχει έκταση από **30 έως 60** δακτυλογραφημένες σελίδες, σχήματος A4 και κατατίθεται, σταθερά συρραμμένη, σε 4 αντίτυπα.
- Φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας.
- Δύο φωτογραφίες ταυτότητας ή διαβατηρίου του υποψηφίου.
- Αποδεικτικά επαγγελματικής εμπειρίας (εάν υπάρχουν).
- Επιστημονικές Διακρίσεις (εάν υπάρχουν).
- Υπεύθυνη δήλωση (ότι ο αιτών δεν εκπονεί την ίδια διδακτορική διατριβή σε άλλο ΑΕΙ της χώρας ή του εξωτερικού) (διατίθεται και στο www.koinpolpanteion.gr → ΑΙΤΗΣΕΙΣ-ΕΝΤΥΠΑ → ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ).

Η αίτηση, η αναλυτική πρόταση και τα συνοδευτικά δικαιολογητικά υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους στη Γραμματεία του Τμήματος, δύο φορές κάθε ακαδημαϊκό έτος. Οι πρώτες αιτήσεις κατατίθενται από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους **μέχρι τη 31η Οκτωβρίου** και οι δεύτερες **μέχρι τη 31η Μαρτίου** του ίδιου ακαδημαϊκού έτους.

Αναλυτική πρόταση έρευνας. Το θέμα της διατριβής πρέπει να εντάσσεται στον ευρύτερο επιστημονικό χώρο που καλύπτει το Τμήμα, να ανταποκρίνεται στους γενικότερους ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς στόχους που προωθεί το Τμήμα. Η αναλυτική πρόταση έρευνας έχει το διπλό σκοπό να επιτρέψει τη διάγνωση:

- α) του ενδιαφέροντος και της πρωτοτυπίας του θέματος που θα εξετασθεί και της μεθόδου που θα ακολουθεί,
- β) της επιστημονικής ωριμότητας του Υ.Δ. να ερευνήσει και να διαπραγματευθεί το θέμα που προτείνει.

Η ικανότητα του υποψηφίου να συντάξει μια συγκεκριμένη, σαφή και θεμελιωμένη πρόταση έρευνας αποτελεί βασικό κριτήριο ένταξής του στον κύκλο των διδακτορικών σπουδών.

Στην αναλυτική πρόταση έρευνας αναφέρονται:

- το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το αντικείμενο της διατριβής που θα εκπονηθεί,
- το αντικείμενο της προτεινόμενης έρευνας, ο τόπος, ο χρόνος και οι κατηγορίες πληθυσμού που θα καλύψει,
- οι συγκεκριμένες όψεις του ζητήματος που θα εξετασθεί στη διατριβή, ο βασικός προβληματισμός του υποψηφίου και οι στόχοι της έρευνάς του (τι θέλει να βρει ή να επιβεβαιώσει),
- τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και η σημασία τους,
- οι βασικές υποθέσεις εργασίας ,
- η μεθοδολογία που θα ακολουθήσει, οι τεχνικές που προτίθεται να εφαρμόσει και ο λόγος που τον οδήγησαν στην επιλογή τους,
- η βασική βιβλιογραφία την οποία προτίθεται να χρησιμοποιήσει,
- το βασικό διάγραμμα της διατριβής (προσωρινή διαίρεση σε μέρη και κεφάλαια, με γενική ένδειξη του περιεχομένου κατά κεφάλαια),
- το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα της εργασίας κατά τη διεξαγωγή της έρευνας.

Αξιολόγηση και επιλογή. Ο φάκελος με την αίτηση του υποψηφίου, την αναλυτική πρόταση έρευνας και όλα τα συνοδευτικά δικαιολογητικά διαβιβάζεται από τη Γραμματεία του Τμήματος στην τριμελή Επιτροπή Επιλογής που ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος μετά τη 31η Οκτωβρίου και 31η Μαρτίου του ίδιου ακαδημαϊκού έτους, αντίστοιχα. Η Επιτροπή Επιλογής εξετάζει τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν σύμφωνα με τα παραπάνω, καλεί τους υποψήφιους σε προσωπική συνέντευξη και προβαίνει σε οποιαδήποτε άλλη ενέργεια κρίνει σκόπιμη προκειμένου να αξιολογήσει τον υποψήφιο και την αίτησή του, και υποβάλλει μέχρι τη 31η Δεκεμβρίου ή 31η Μαΐου, αντίστοιχα, στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος έγγραφη εισήγηση για την αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης, το προσωρινό θέμα της διατριβής, τον ορισμό Επιβλέποντος Καθηγητή και μελών της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος εξετάζει τις αιτήσεις των υποψηφίων και ορίζει για κάθε Υποψήφιο Διδάκτορα (Υ.Δ.) τον Επιβλέποντα Καθηγητή και τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο διδάκτορα καθορίζει το θέμα της διδακτορικής διατριβής. Κάθε Επιβλέπων Καθηγητής έχει τη δυνατότητα παρακολούθησης μέχρι το πολύ πέντε 5 Υ.Δ.

Εγγραφή. Οι υποψήφιοι των οποίων εγκρίθηκαν οι αιτήσεις εγγράφονται αμέσως στο μητρώο των Υ.Δ. του Τμήματος (Αίτηση αρχικής εγγραφής Υ.Δ., διατίθεται στο www.koinpolpanteion.gr → ΑΙΤΗΣΕΙΣ-ΕΝΤΥΠΑ→ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ). Οι προθεσμίες ολοκλήρωσης της διαδικασίας εκτόνησης της διδακτορικής διατριβής αρχίζουν από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την προαναφερόμενη ημερομηνία.

Η Γ.Σ.Ε.Σ. μπορεί να ορίσει διαφορετικές προθεσμίες υποβολής αιτήσεων, επιλογής και εγγραφής Υ.Δ. σε περίπτωση πρόσκλησης ενδιαφέροντος για ένταξη Υ.Δ. σε συγκεκριμένα ερευνητικά αντικείμενα που ενδιαφέρουν το Τμήμα ή προγράμματα που διεξάγονται από το ΚΕΚΜΟΚΟΠ.

III.3 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Διάρκεια. Οι διδακτορικές σπουδές περιλαμβάνουν μια μακρά και επίπονη διαδικασία που αρχίζει με την εγγραφή του Υ.Δ. στο Τμήμα, μετά την έγκριση του προσωρινού θέματος της διατριβής και τον ορισμό Επιβλέποντα Καθηγητή και Συμβουλευτικής Επιτροπής από τη

Γ.Σ.Ε.Σ., και ολοκληρώνεται με την ανακήρυξη και την καθομολόγηση του νέου διδάκτορα. Οι διδακτορικές σπουδές διαρκούν **τρία έως πέντε έτη**. Ολοκλήρωση των διδακτορικών σπουδών σε λιγότερο από τρία έτη δεν επιτρέπεται. Παράταση του συνολικού χρόνου δε μπορεί να δοθεί παρά μόνο μετά από εισήγηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής προς τη Γ.Σ.Ε.Σ. και μόνο για σοβαρό λόγο. Σε καμιά περίπτωση **η παράταση αυτή δε μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τα δύο έτη**. Η σχετική αίτηση του ενδιαφερομένου υποβάλλεται στη διάρκεια του τελευταίου Εξαμήνου. Προβλέπεται επίσης αναστολή φοίτησης **για λόγους ανωτέρας βίας**. Αναγόρευση διδάκτορα δε μπορεί σε καμιά περίπτωση να γίνει πριν παρέλθει τριετία τουλάχιστον από την εγγραφή του.

Τα στάδια εκπόνησης της διατριβής. Οι διδακτορικές σπουδές περιλαμβάνουν δύο στάδια: το πρώτο και το δεύτερο στάδιο εκπόνησης της διατριβής. Το **πρώτο στάδιο** εκπόνησης της διατριβής είναι διάρκειας το πολύ **δύο ετών** στο πέρας του οποίου **η πορεία της εξέλιξης του έργου της διατριβής κρίνεται** από την τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή. Για την κρίση ο Υ.Δ. υποβάλλει:

- τα περιεχόμενα της διατριβής,
- τα τμήματα της εργασίας που έχουν ολοκληρωθεί σε μορφή κατά το δυνατό κεφαλαίου και
- περιγραφή του έργου που απαιτείται για την ολοκλήρωσή της καθώς και εκτίμηση του σχετικού χρόνου.

Η τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή εξετάζει την πορεία της εκπόνησης της διατριβής σύμφωνα με τα υποβληθέντα και εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος **τη συνέχιση ή τη διακοπή της εκπόνησης της διατριβής**. Στην περίπτωση θετικής κρίσης για τη συνέχιση της εργασίας για τη διατριβή, προτείνεται και ο οριστικός τίτλος της. Στην περίπτωση αρνητικής κρίσης, η εισήγηση της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής υποβάλλεται γραπτώς, είναι αιτιολογημένη και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο Υ.Δ. ο οποίος μπορεί να υποβάλει απαντητικό υπόμνημα στη Γ.Σ.Ε.Σ. Η κοινοποίηση της εισήγησης στον Υ.Δ. γίνεται επτά τουλάχιστον μέρες πριν από τη σύγκληση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Η απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος κοινοποιείται στον Υ.Δ.

Στο **δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου** ο Υ.Δ. καταθέτει στη Γραμματεία του Τμήματος αναλυτική **έκθεση προόδου** της εργασίας του κατά το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος. Η κατάθεση της ετήσιας έκθεσης προόδου αποτελεί **προϋπόθεση** της ετήσιας ανανέωσης της εγγραφής του Υ.Δ. Η ετήσια έκθεση προόδου του Υ.Δ. διαβιβάζεται από τη Γραμματεία στα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, η οποία συζητάει με τον Υ.Δ. την πρόοδο της εργασίας του και την προγραμματιζόμενη παραπέρα πορεία της, και υποβάλλει, στη διάρκεια του Χειμερινού Εξαμήνου, την ετήσια έκθεσή της προς τη Γ.Σ.Ε.Σ. Στην ετήσια έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής σημειώνονται εκτός από την πορεία του Υ.Δ. και τις τυχόν παρατηρήσεις και υποδείξεις της προς αυτόν. Η έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής προς τη Γ.Σ.Ε.Σ. κοινοποιείται και στον Υ.Δ. Την πρωτοβουλία για τη σύνταξη της έκθεσης έχει ο Επιβλέπων Καθηγητής.

Το πρώτο στάδιο εκπόνησης της διατριβής λήγει με την έγκριση από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του οριστικού τίτλου και των περιεχομένων της διατριβής.

Το δεύτερο στάδιο αρχίζει από τη θετική εισήγηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής και λήγει με την κατάθεση του οριστικού κειμένου της διατριβής στη Γραμματεία του Τμήματος. Η κατάθεση του οριστικού κειμένου της διατριβής γίνεται με ευθύνη του Υ.Δ. και με την άδεια ή έγκριση της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η κατάθεση του οριστικού κειμένου της διατριβής δε μπορεί να γίνει πριν την πάροδο έξι τουλάχιστον μηνών από την ένταξη του Υ.Δ. στο κυρίως στάδιο.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή δικαιούται να εισηγηθεί ανά πάσα στιγμή στη Γ.Σ.Ε.Σ. του

Τμήματος τη διακοπή της διαδικασίας εκπόνησης διατριβής του Υ.Δ. που δε συμμορφώνεται με τις υποδείξεις της ή δεν εργάζεται ικανοποιητικά ή δε διαθέτει τις ικανότητες ή τις προϋποθέσεις για την επιτυχή εκπόνηση της διατριβής του. Η εισήγηση της Επιτροπής υποβάλλεται γραπτώς, είναι αιτιολογημένη και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο Υ.Δ. ο οποίος μπορεί να υποβάλει απαντητικό υπόμνημα στη Γ.Σ.Ε.Σ. Η κοινοποίηση της εισήγησης στον Υ.Δ. γίνεται επτά τουλάχιστον μέρες πριν από τη σύγκληση της Γ.Σ.Ε.Σ του Τμήματος. Η απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ του Τμήματος κοινοποιείται στον Υ.Δ.

Όταν η Συμβουλευτική Επιτροπή κρίνει, αυτεπάγγελτα ή ύστερα από σχετική αίτηση του ενδιαφερόμενου, ότι τα αποτελέσματα της έρευνας του Υ.Δ. είναι ικανοποιητικά καθεαυτά, δε μπορούν όμως να οδηγήσουν στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής ή ότι ο Υ.Δ. δε μπορεί, για ρητά αναφερόμενους αντικειμενικούς και/ή υποκειμενικούς λόγους, να ολοκληρώσει με επιτυχία την εκπόνηση της διατριβής του, με αιτιολογημένη εισήγησή της προς τη Γ.Σ.Ε.Σ. μπορεί να προτείνει τη χορήγηση στον Υ.Δ. βεβαίωση επιτυχούς εκτέλεσης του πρώτου σταδίου των διδακτορικών σπουδών. Η βεβαίωση, στην οποία αναφέρεται και το θέμα της έρευνας, χορηγείται με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

Παρακολούθηση. Σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διατριβής ο Υ.Δ. συνεργάζεται στενά με τον Επιβλέποντα Καθηγητή και τη Συμβουλευτική του Επιτροπή.

Οι Υ.Δ., εφόσον τους ζητηθεί, μπορεί να προσφέρουν βοηθητικό εκπαιδευτικό και/ή ερευνητικό έργο στο Τμήμα σε θέματα συγγενή προς το αντικείμενο της μελέτης τους, καθώς και να εποπτεύουν στις εξετάσεις του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

III.4 Η ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Η κατάθεση του οριστικού κειμένου της διδακτορικής διατριβής γίνεται με ευθύνη του Υ.Δ. Ο Υ.Δ. υποβάλλει τη διδακτορική του διατριβή με πρωτοκολλημένη αίτησή του προς τη Γραμματεία του Τμήματος. Η διδακτορική διατριβή υποβάλλεται σε **οκτώ αντίτυπα** σχήματος Α4 και σταθερά συρραμμένα και σε **δύο αντίτυπα** σε ηλεκτρονική μορφή (δύο cd, αρχείο pdf- προσοχή: όχι αρχεία zip), σύμφωνα με τις αναλυτικές Οδηγίες για τη Συγγραφή της Διδακτορικής Διατριβής (διατίθενται στο www.koinpolpanteion.gr → ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ).

III.5 ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Ο Επιβλέπων Καθηγητής προτείνει στον Πρόεδρο του Τμήματος ημέρα και ώρα της δημόσιας δοκιμασίας του Υ.Δ. αμέσως μετά την κατάθεση του οριστικού κειμένου της διδακτορικής διατριβής.

Η προφορική δοκιμασία του Υ.Δ. γίνεται δημόσια σε τόπο και χρόνο που ορίζεται δέκα τουλάχιστον μέρες πριν, με πρόσκληση του Προέδρου του Τμήματος. Η πρόσκληση κοινοποιείται στον Υ.Δ., στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, στα μέλη του Δ.Ε.Π. και τους Υ.Δ. του Τμήματος και τοιχοκολλείται στις πινακίδες ανακοινώσεων του Τμήματος και σε τρία τουλάχιστον περίβλεπτα σημεία των κτιρίων του Πανεπιστημίου. Στην προφορική δοκιμασία μπορούν να παραστούν και πρόσωπα εκτός Πανεπιστημίου. Στη διαδικασία της προφορικής δοκιμασίας προεδρεύει ο Πρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής. Ο λόγος δίδεται πρώτα στον Υ.Δ. ο οποίος παρουσιάζει, χωρίς τη χρήση χειρογράφου αλλά μόνο με τη βοήθεια σύντομων σημειώσεων και σε χρόνο που δεν υπερβαίνει τα 30 λεπτά, το αντικείμενο της διατριβής του, τον τρόπο έρευνας και εργασίας του, τα πορίσματά του και

παρουσιάζει τα σημεία που κατά τη γνώμη του συνιστούν το πρωτότυπο της διατριβής και τη συμβολή της στην ανάπτυξη της επιστήμης. Στη συνέχεια, ο Πρόεδρος δίνει το λόγο σε καθένα από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, αρχίζοντας από το νεότερο, τα οποία θέτουν ερωτήματα στον Υ.Δ. σχετικά με το θέμα της διατριβής του, το αντικείμενο και τα συμπεράσματα της έρευνάς του. Η συνολική προφορική δοκιμασία δε μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από δύο ώρες. Μετά το τέλος της δοκιμασίας η Εξεταστική Επιτροπή αποσύρεται σε σύσκεψη και αξιολογεί τη διατριβή και την προφορική δοκιμασία. Εφόσον κρίνει τη συνολική δοκιμασία ως επιτυχή η Εξεταστική Επιτροπή εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. την ανακήρυξη του Υποψηφίου ως Διδάκτορα του Τμήματος. Θεωρείται εγκεκριμένη ως διατριβή και επιτυχών ο Υ.Δ. που συγκέντρωσε τη σύμφωνη γνώμη τουλάχιστον πέντε μελών της Επιτροπής. Η απόφαση της Εξεταστικής Επιτροπής αναγγέλλεται στον Υ.Δ. ενώπιον του ακροατηρίου της προφορικής δοκιμασίας. Το πρακτικό της Εξεταστικής Επιτροπής υπογεγραμμένο από όλα τα μέλη της διαβιβάζεται στη Γ.Σ.Ε.Σ. από τον Πρόεδρό της.

Σε περίπτωση απόρριψης της διατριβής η Εξεταστική Επιτροπή μπορεί να εισηγηθεί τη χορήγηση βεβαίωσης, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ, εάν κρίνει ότι η έρευνα του Υ.Δ. είναι ικανοποιητική έστω και αν δε μπορεί να γίνει δεκτή ως διδακτορική διατριβή.

Η αναγόρευση του Υ.Δ. σε διδάκτορα γίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. μετά την ανάγνωση από τον Πρόεδρο του Τμήματος του πρακτικού της αποδοχής και της βαθμολόγησης της διατριβής του Υ.Δ. και στη συνέχεια γίνεται η καθομολόγηση του Διδάκτορα από τον Πρύτανη ή Αντιπρύτανη από τον οποίο και υπογράφεται το σχετικό πρωτόκολλο καθομολόγησης.